

Sajtószilánkok 2011.

Szerző Administrator

2011. január 21.

Utolsó frissítés 2011. november 09.

...Ezzel az invokációval kezdődik Szvorák Katalin új CD-je, immár a 27. az énekesnő önálló kiadványai sorában. Lemezüjdonságnak számít, hiszen a lemezbemutató koncertre december 17-én került sor - s mindennél aktuálisabb a felidézése az Újesztendő kezdetén.

A Művészetek Palotájában immár hagyománya van annak, hogy január elsején Haydn oratóriuma, A teremtés csendül fel - idei első műsorunkban mi is csatlakozunk ehhez az elképzeléshez (a magunk módján), ugyanis az új kiadvány címe: A Teremtés dicsérete.

Kiadvány, hiszen az előző albumokhoz hasonlóan ezúttal is könyv és CD együtteséből áll. A könyv-rész kétnyelvű: magyar és angol nyelvű a Köztársasági Elnök ajánlója, a beköszöntő és a tartalomjegyzék, továbbá az énekek teljes szövegét tartalmazza magyarul is és angolul is. A zsidó énekek szefárd illetve askenázi eredetijét mindkét fordításhoz mellékelték. A választékos illusztrációk igényes kivitelezésével készült ízléses könyv szemet-gyönyörködtető - méltó társa a korongnak.

Az invokáció: görög katolikus ének, melyet még kettő követ, utána római katolikus énekek következnek. A folytatás: baptista ének, majd evangélikus, református és unitárius énekek tematikus csoportosításban. Világosság lön - e témakörben két református ének következik, a zsidó énekeket „világoknak atyja” cím alá csoportosították, végül négy evangélikus éneket követően baptista énekkel csendül ki a műsor. A válogatás az énekesnő munkája, a feldolgozások készítése és a hangszerelés Pejtsik Péter munkája, aki zenei rendezője, s részben hangmérnöke is a felvételnek, továbbá hangszeres közreműködője is, Kórodi Júlia, Gombai Tamás, Nagy Viktor Dániel, Tekula Endre és Tóth László mellett. Andrejszki Judit billentyűs-kíséren túl énekesként is társul Szvorák Katalinhoz.

Szvorák Katiként mint népdalénekes lett ismert és kedvelt, s utólag úgy tűnik, szinte szisztematikusan bővítette az általa megszólaltatott zenei anyag határait. Katalin felvételei ilyen szempontból afféle szakmai önéletrajzként működnek, általuk végigkövethető, milyen énekes- illetve hangszeres szólistákkal és együttesekkel vett részt közös munkában.

Ami mintegy „cantus firmusként” valamennyi kiadványban közös: az adott műsor értékébe vetett hit, sőt, meggyőződés.

Szvorák sohasem „elénekelt” valamit, hanem megszólaltat - tehát nemcsak előadója az énekeknek, hanem mintegy újrateherítője, ha úgy tetszik, hangzó életre keltője. Művészi hozzáállásának jellegzetes vonása ez - ami megmutatkozik abban is, hogy az általa létrehozott hangzások (felvételen rögzítve, vagy koncerteken) sohasem esetlegesek, hanem időtállóan kidolgozottak. (Talán nem véletlen, hogy nagy számban készített felvételeket - a stúdiófelvétel igényessége számára nem jelent külön többletmunkát; művészi habitusának tökéletesen megfelel az örökkévalóságnak szánt produktum zártsága-befejezettsége.)

Nemcsak repertoárja gazdagodott tematikusan az idők folyamán, hanem a feldolgozásokból adódóan az a zenei világ is, amelybe mint más és más foglalatban helyezi el szólamát. A technika-kínálta (elektroakusztikai) lehetőségektől sem idegenkedik, aktív szerepet játszik felvételeiben a keverőasztal, a zengetések térelményt hivatottak kelteni.

Ami konstans Szvorák Katalin felvételeiben, az egyéni színezetű énekhang plaszticitása, a tökéletesen érthető szövegmondással. Amit kíséret nélkül énekel, ugyanúgy meggyőzően teljes kompozíció, mint amit változó apparátus közreműködésével szólaltat meg. Tolmácsolásában a rövid dal ugyanúgy teljes értékű egész, mint a sokstrófás, hosszú epikus ének.

Összeállításainak külön értéke, hogy mindegyik „végighallgatásra szánt” műsor - amiből, sokadik hallgatásra, természetesen ki-ki kedvére szemezgethet.

Fittler Katalin: A Teremtés dicsérete (elhangzott: Bartók Rádió, 2011. január 9.)

Botrány a szatmári filharmóniában

Egy ostoba malőr miatt kis híján elmaradt a Szatmárnémetiben megrendezett Kultúra Hete elnevezésű rendezvénysorozat vasárnap délutáni koncertje. A városi filharmónia nagytermében a nemzetközi sikereknek örvendő Szvorák Katalin előadóművész és két kísérője produkciójára besereglett, csaknem telt házas közönséget kellemetlen meglepetés érte, ugyanis az intézményben szolgálatot teljesítő Viorel Botarla, a helyi Folda Security biztonsági őre figyelmenlenségéből önvédelmi gázzal fújta be a termet.

Mivel az ő és a ruhatáros hölgy nézeteltérése folytán nagy mennyiségű önvédelmi gáz került a levegőbe a biztonsági ember szolgálati sprayéből, a műsort csak másfél óras intenzív szellőztetés után lehetett elkezdni.

A kereszthuzat miatt lehűlt teremben még így is nehezen kaptak levegőt a nézők, és a művészeknek is megterhelő volt az éneklés. A műsor ugyan elkezdődött időben, ám a nehéz levegő miatt az előadóművészek fulladozni kedtek, elakadt a hangjuk, és el kellett hagyniuk a színpadot. Egy helyi lap információi szerint az incidenst követően a biztonsági őr a portás segítségével a hátsó kijáraton elmenekült a helyszínről, megszegve ezzel a munkahelyi szabályzatot.

Végh Balázs, Kronika.ro, 2011. január 25.

Előttünk egy nemzetnek sorsa áll... vagy bukik?

Teljes joggal büszkék lehetünk nagyjainkra, annál szomorúbb, hogy gyermekeink lassan teljesen elfelejtenek énekelni. Húsz év alatt eltűnt az énektanítás Kodály országából. Emlékszünk-e még, honnan jöttünk? Sejtjük-e, hová tartunk? Gondolatok a magyar kultúra napja alkalmából.

Szvorák Katalin küldetése

A Petőfi Irodalmi Múzeumban a Magyar Régizenei Társaság előadásán Szathmáry István nyelvész professzor köszöntötte Szvorák Katalint, aki életcéljává tette a magyar népdal művészi tolmácsolását. Szathmáry professzor úr több, mint fél évszázada neveli az egyetemen a magyar nyelv ismeretének csodájára a generációkat. „Arany János nyelvezetét, a Szondi két apródját szinte lehetetlen más nyelvre jól lefordítani, annyira művésze ő ennek a különleges, egyedi kifejezőmódnak”

Szerencsére azonban azok a világpolgárok, akik hazánkból költöztek más országba, folyamatosan próbálkoznak, és ezzel társikat is serkentik a magyar irodalom megismertetésére Ausztriától Japánig. Amiként honlapján Katalin a mindennapokat énekhangjával szenteli meg, úgy szentelte meg ünnepünket most is mosolyával és balladáival. A balladák a végtelen múltba, avagy az örök jelenbe vezetnek bennünket, veretes nyelvük, örök emberi problémáik mindig aktuálisak. Ez nemcsak a népdalokra érvényes, de a skót költők - Burns - a német Schiller - a francia Villon balladáit is minden korban megszólaltatják lelkünk mély húrjait.

Tinódi kora

A Régizenei Társaság tagjai a 16-17. század magyar elbeszélőit hozták el hozzánk lantkísérettel. Szabó István, L. Kecskés András, Kuncz László, Ferencz Éva, Csörsz Rumen István, Zádori Mária, Kobzos Kiss Tamás, Kátai Zoltán, Deák Endre, Buda Ádám kobzosok és Virág László, főszerző és énekes, hazánk legsötétebb és egyben a magyarságtudat legmélyebb korszakába vezették a közönséget: a török elleni harcok korába, ahol világosan felismerhető, hogy nem a balsors tépte elsősorban hazánkat, hanem „magzata miatt lett magzatának hamvvedre”.

Harc, Biblia-fordítás, nyomdák, vallásszabadság

A költészet és a nádasokban bujdosó legszegényebbek népdalai mentették meg a háromfelé szabdalt ország nyelvét, tudatát. Tinódi és társai elsírták dalaikban az ország végzetét és egyben irodalmi formába öntötték történelmét. Kölcseynek a Himnuszunkban már az ő pontos leírásai alapján foglalthatta össze gondjainkat:

„Hányszor támadt tenfiad
Szép hazánk kebledre...”

Ugyanakkor nagylelkű nemeseink kollégiumokat alapítottak, ahol helye volt a tanulni vágyó ifjúságnak, köztük akár a legszegényebbeknek is: megnyílt az útja a fölemelkedésnek. Szenczi Molnár Albert áthozta Svájcából a zsoltárokat, s szép magyar nyelvre fordította, melyeket a mai napig is énekelhet minden korosztály és minden népréteg a protestáns templomokban. Együttel ő volt az is, aki a korabeli költészetbe beemelte a kritikát, ezt a nagyon fontos irodalmi korlátot: nem elég jól akarni, annak meg kell keresni a helyes formáját is. Az előadáson Kuncz László a Himnuszt a 130. zsoltár dallamára énekelte, s elképzelhető, hogy egykor a református kollégiumban nevelkedett Kölcseyt is ez a dallam inspirálhatta, hiszen Erkel csak később szerzette hozzá a dallamot.

Liszt minden tekintetben

Szép dolog, hogy Himnuszunk születésnapján ebben az évben világhíres zeneszerzőnk és zongoraművésznőnk 200. születésnapjának éve lesz. A Bartók Béla Nemzeti Hangversenyteremből közvetíti a televízió is Liszt-műveket Kocsis Zoltán vezényletével. Ugyanezen a napon a Liszt - aki az üstökös évében született című filmet is vetíteni fogják. Teljes joggal büszkék lehetünk nagyjainkra, annál szomorúbb, hogy gyermekeink lassan teljesen elfelejtenek énekelni.

Népdalaink lent valahol... a pincében

Most már saját kormányunk van, akiket mi választottuk, ugyanakkor saját nemzeti érzésünk lázadhat fel az ellen, hogy gyermekeink nem tudnak népdalokat énekelni. Húsz év alatt - ez pedig egy emberöltő - eltűnt az énektanítás Kodály országából. A zenei iskolák kórusai nehéz két- háromszólamú dalokat zengenek a versenyeken, s azt az ötven népdalt, amit szüleik még valamennyien tudtak, most távoli emlékeikből keresik elő a 6-18 éves fiatalok.

Ahhoz, hogy valaki nyíltan merjen énekelni, sőt elkezdjen énekelni akár egyedül is, legalább ötvenszer kellene egy dalt, avagy egy verset ismételnie. Ennek a helye pedig az énekóra lenne. De nincs, mert heti egy órában nem lehet dalokat gyakorolni és újat tanulni. Ezt nem adhatja fel a tanár, mint Petőfi verseit, hogy tanulják meg otthon. De hát aki megtanulja Kölcseyt, Petőfit, annak is legalább ötvenszer kell felmondania, amíg az hibátlan lesz! Művészeink kaphatnak - joggal - kitüntetésekkel, ettől még a nemzet nem fog kulturálisan felemelkedni. Pedig Kölcsey, Vörösmarty, Arany János erre

tették fel az életüket.

„Előttünk egy nemzetnek sorsa áll.
Ha azt kíváttuk a mély sülyedésből
S a szellemharcok tiszta sugaránál
Olyan magasra tettük, mint lehet,
Mondhatjuk, tévén őseink porához:
Köszönjük élet! áldomásodat,
Ez jó multság, férfi munka volt!”
(Vörösmarty Mihály: Gondolatok a könyvtárban)

Dobosy Ildikó (Erdély Ma, 2011. január 24., 18:02.

„ Hazádnak rendületlenül...”
Gondolatfoszlányok Mádl Ferenc születésnapjára

Nem a szavak embere a minden érzést eléneklő népdalénekes, most mégis megpróbálkozik egy prózaibb közlés-móddal, szavakba foglalni egy köszöntést.

Minden ember lelkét-életérzését sorsdöntő pillanatok, életre szóló élmények is befolyásolják. Életem ilyen élménye-eseménye volt Mádl Ferenc köztársasági elnök ünnepélyes beiktatása, ahol nekem jutott az a megtisztelő feladat, hogy a Szózatot a cappella elénekeljem. Mádl Ferencről így a Szózat és a Szózatról Mádl Ferenc jut eszembe és lelkem mélyén „ők ketten” egymást erősítve egymással ötvöződtek.

Szóban, írásban szinte lehetetlen azt az érzést reprodukálni, hogy egy felföldi, falun gyermekeskedő magyarnak, - aki „a fű lehajlik, de megmarad” Sütő-i indíttatással cseperedett fel, - mit jelent a mai napig nemzeti szónoklatunk hűségre és hazaszeretetre ösztönző sorainak eléneklése. Nekem az anyaországon túlról jött magyarnak a mai napig nemzeti énekeink hallatán könnybe lábad a szemem, hiszen 20 éves koromig csak titokban, rejtőzködve találkozhattam velük.

Emlékeim közt felsejlik Berki Kelemen József pinci nagyapám, aki soha nem tudta feldolgozni Trianon traumáját és hat elemit végzett parasztként kisujjába fért teljes vérzivataros történelmünk. Akárcsak palóc nagyapám székely barátja, Mózsi bácsi is csak nemzeti énekeink után tért nyugovóra, de eszembe jut egy tel-avivi külváros öreg lakója is, aki csak a magyar Himnusz és a Szózat hallatán kelt föl betegágyából. Mindhárman hittek abban, hogy ez a sebzett ország egyszer majd megerősödik és ezáltal mindenkinek könnyebb lesz. Ennek a megerősödésnek az érzete hatott rám Mádl Ferenc elnöki beiktatásán 2000 augusztusában. Számomra szent volt ez a nap. Lelkileg hónapokig készültem rá, hogy méltó módon szóljon az egy szál hang, benne minden magyar hangja.

Nemcsak a magyarságérzés mélysége, de a „Kárpát-medenceiség”, a közös Dunatáj, a Keleti Svájc eszménye is felvillan gondolataimban, mert „közép-európás” lemezsorozatom kapcsán éppen Mádl Ferenc az, aki szerint: „...a közép-európai zenék világa csak tovább erősíti bennem azt az érzést, melyet Illyés Gyula úgy fogalmazott meg, hogy e térség népeinek „egy a tűzhelyük”...

Néhány évvel később - nem véletlenül - egyházi lemeztrilógiám második albumának bevezető és ajánló gondolatait bíztam rá. Sorai erőt adtak, így lett a trilógiából „tetralógia”, mert mint írja: „...mindez együtt olyan egésszé válik, amelyre örömmel figyelhetünk mindannyian. Ezek a dallamok a századok során részévé váltak a magyar műveltségnek, a történelemnek. Beépültek más műalkotásokba, képek, szobrok, irodalmi alkotások születtek hatásukra. Ezért is ajánlom e lemezt mindazok figyelmébe, akik számára fontosak a szentjeink élettörténetéből sugárzó értékek. És nem csak azért, mert mindez a múltunk ismeretéhez nélkülözhetetlen, hanem azért is, mert nélkülük a jövőnk válik üresebbé, bizonytalanabbá.”

A koncertjeimre virágcsokorral érkező Mádl Ferenc és hitvесе, Dalma asszony számomra karizmatikus erővel hatott, mert ők ketten: a mindig együtt érkezők, a mindig együtt létezők, közéletünkben örökön a jó házasság, az összetartozás, a biztonság szimbólumaként jelentek meg.

Nagyon jól estek dalolásomra reflektáló leveleik, mert a folytatás zálogát hordozták magukban. Tehát nem csak saját kedvtelésemmre dalolok, érdemes folytatnom, érdemes énekelnem: „...Ebben a mai, színeit és spirituális tartalmát (reményeink szerint) talán inkább csak elrejtő, mint elvesztő világunkban egy gyönyörű üzenetet jelenít meg gyönyörűen, amire nagyon-nagyon vágyunk. Énekével, lemezein (sőt azok borítóján, kísérő füzetében) azt a hitet erősíti bennünk, hogy lehet máshogyan, szebben is élni, mint amit ezernyi ránk zúduló kép, hang, gesztus üzen...” - írta a Mádl házaspár a Belvárosi Szent Mihály templomban tartott hangversenyem után.

Mádl Ferencről szerettem volna írni, de akaratlanul mindig személyem tolódott a sorok közé, gyakran az ünnepelt elé. Legyen most ez megbocsátható.

Azt akartam éreztetni, hogy ez a szívből politizáló ember jelző érték lelkemben. Jelzi, hogy „ hazádnak rendületlenül...”, jelzi a Kárpát-medencei népek közös tűzhelyét, a házasság szentségét, az emberi szeretetet, megértést, odafigyelést.

Mi mást kívánhatnék a 80 esztendőes Mádl Ferencnek, mint hogy hazaszeretete példaérték legyen, hogy sok-sok ember melegedjen a közös tűzhely körül, s kívánom, hogy Dalma asszony törődő gondoskodását sokáig élvezhesse sok-sok szeretetben, megértésben, odafigyelésben.

Isten éltesse!

Szvorák Katalin

Mádl Ferenc 80. szerk.: Gróh Gáspár, Napkiadó, 2011

"A RÁK ELLEN, AZ EMBERÉRT, A HOLNAPÉRT!"

"Örömmel támogatom az "A rák ellen, az emberért, a holnapért!" Társadalmi Alapítvány célkitűzéseit! Tabukat kell ledönteni, számtalan tévhitet eloszlatni, pozitív példákat felsorakoztatni a megelőzésre és gyógyulásra, a reményvesztetteknek hitet és erőt adni, hiszen a gyógyulás kulcsa mindenekelőtt bennünk van...

Ehhez nyújt segítséget az Alapítvány, hiszen a rák megelőzhető és gyógyítható, ezért széles társadalmi összefogásra van szükség, mert ez mindnyájunk közügye!
Mindnyájan valamilyen szinten kapcsolatba kerülünk ezzel - az egyébként gyógyítható - betegséggel. Jómagam nyolc éve gyógyultként újjászülettem, új életszemlélettel. Így pontosan tudom, miről beszélek."
Szvorák Katalin,
Liszt- és alternatív Kossuth-díjas énekművész

Szvorák Katalin Liszt- és alternatív Kossuth-díjas népdalénekesnővel tavaly találkozhattam először, amikor Alapítványunk 25. születésnapját ünnepeltük a Petőfi Csarnokban egy nyitott, ingyenes családi nappal. A kétezer főt megmozgató rendezvényen csodálatos hangját élvezhettük mindannyian. Azóta újra találkoztunk, és egy kellemes kávéházi beszélgetés során kiderült, milyen sok dologról gondolkodunk hasonlóan, hogy az Alapítvány és Kati stílusa sokban hasonlít egymáshoz.

Kati is megküzdött a betegséggel, tapasztalatait szívesen megosztja a sorstársakkal.

Mikor és hogyan derült ki a betegséged?

- Véletlenek nincsenek, de erre sokszor csak későn jön rá az ember. Édesanyám egész élete szorongásban-félelemben telt és az ő aggódó lényét érte el a betegség, ő küldött először orvoshoz, ahol egy szemfenék vizsgálatot végző remek szemészorvosnő Szentendrén határozott szavainak köszönhetően pár hét múlva már túlestem az első műtéten, pedig csak fáradékonyabb voltam és a szemem fénye halovány volt. Ennek immár nyolc éve. Édesanyám sajnos elment, én meggyógyultam. A betegség legyőzésében biztos elsődleges szerepet játszott - sok összetevő mellett - a lelki éghajlataink különbözősége is. Én több boldogsághormonnal szülehettem, több hittel rendelkezek, ezért a legnehezebb pillanatokban sem adtam fel. A hit alatt itt nemcsak a vallásos hitre gondolok.

Hogy élted meg a diagnózist, a kezeléseket?

- Ahogy talán mindenkire, a diagnózis sokként hatott rám. Tehetetlennek éreztem magam és tanácstalannak. (Most már sokkal nyugodtabban fogadnék egy hasonló diagnózist). Még jobban zavart a sok rémtörténetet mesélő környezetem, a rendelőintézetek folyosóin kuporgó várakozó tömeg, akik az idő múlásával szemem láttára lettek óráról-órára betegebbek, de lehangolt néhány ismerősöm is, akik a kórházba vonulásamkor léleknyugalommal közölték, hogy „mindenki előbb utóbb meghal.” Mások természetellenes riadalmat sugározva próbáltak kedveskedni. Szerencsémre férjem, gyermekeim, néhány jóbarát szeretete és belső hitem feledtették a mindenhol zúduló negatív hangzásokat. Az események szerencsére gyorsan peregtek, az első műtétet két hétre rá egy következő követte. Petefészekstől-méhestől-nyirokcsomóstól mindent kipakoltak és én hamarosan szó szerint újra születtem. Csak arra koncentráltam, hogy napról-napra erősödjek, hiszen várt rám szerető családom. Elintézttem, hogy a szobában füstölőt használjak csodás levendulaillattal és a sugárkezelések alatt legszebb népdalainkat énekeltem-dudorásztam, hogy gyorsabban múljon az idő.

Gondolkodtál azon, hogy mi történt veled, miért alakulhatott ki a betegséged?

- Természetesen kerestem az okokat. Pillanatok alatt felperegtek agyamban bántó kultúrdiktátorok, szemétkedő megalázó főnökök, a mindig megfelelés állapota, a „kinembeszélés” és az egészséges egoizmus hiánya, a helytelen táplálkozás stb. Gyorsan továbbveztem az eleve elrendelt örökletes hajlamra való hivatkozástól, bár ez is részben igaz, de hamarosan tudatosítottam, hogy minden betegség, így a rák is egyfajta jelzés az embernek, a szervezetnek: valamit másképpen kell gondolni, hinni, érezni, egyszerűen másképpen kell élni! Másképpen kell stresszhelyzeteket megélni, fel kell dolgozni a problémákat, másképpen kell táplálkozni. Most már tudom, hogy nem mindig kell másoknak megfelelnem és nem szabad önmagamról megfeledkezni. A betegségnek köszönhetem, hogy sokkal jobban figyelek önmagamra, közben mindenkinben még jobban észreveszem a jót. Valójában a gyógyulás első lépcsőjére akkor léptem, amikor megtaláltam belső békémet, elkezdtem örülni minden napnak, a kórházi ablakpárkányra szálló kismadárnak. Attól kezdve minden megélt napon a jót, a szépet keresem és meg is találom, miközben másokon is próbálok segíteni. Szerintem egy össztársadalmi hangulatjavítás hatalmasat javítana beteg társadalmunkon.

Az egészségügyi kezelések mellett kerestél-e lehetőségeket arra, hogy magad is tégy a gyógyulásodért?

- Bár világleletemben optimista alkat voltam és tudtam azt, hogy a Jóistennek még dolga van velem, mégis azonnal

kerestük az okokat, férjemmel, aki hihetetlenül küzdött értem. Három-négy méter hosszú könyvtárat hozott létre a betegségről, elsősorban alternatív gyógymódokból, melyeket ügyesen ötvöztött és ez alapján erősödtem napról-napra. Férjem nem orvos, csupán régész, aki elsődlegesen a lelki ujjá épülés mellett az immunerősítést tartotta szem előtt. Az orvosok java nem a teljes embert gyógyítja testestül-lelkestül, hanem eseteket kezel, testrészeket, tüneteket próbál gyógyítani. Nem okokat keresnek, hanem következményeket tompítanak. Szomorú az egészségügyi helyzetünk, minden kórházi, szakrendelői látogatásomkor hihetetlen elkeseredettség környékezik, látva az ott dolgozókat és a várakozó betegeket. Néha az volt az érzésem, hogy nekem kéne segítenem az agyonhajszolt leterhelt, beteg orvosokon, a lelkiileg megtépázott, létminimum tájékán vergődő nővéreken.

A környezeted, családot miként élte meg ezt a folyamatot?

- Nagyon érzékenyen érintette szűk családomat, annál is inkább, mert párhuzamosan édesanyám is járta a maga útját a felvidéki kórházakban. A legjobb gyógyír számomra férjem odaadó gondoskodása-szeretete volt és természetesen gyermekeink aggódó figyelmessége. Fiunk kétnaponta biciklivel hozta a Visegrád melletti Kán forrásból az ivóvizemet, a lányom - akit nagyon megviselt állapotom - órákon át facsarta a különböző friss zöldség és gyümölcs italokat.

Változott-e valami az életedben a betegség hatására?

- Bölcsebb lettem, az élet értelmét, a hitet új dimenziókban élem. Igyekszem fölösleges dolgokkal nem foglalkozni, rosszhatású emberekkel ritkán találkozni, egészségesebben táplálkozom, többet mozgok, tévét nem nézek, mikrohullámút nem használok, a mobilt messze tartom magamtól, élvezettel főzök, olvasok, gyomlálom kertünket stb. Testi-lelki összhangban vagyok tehát önmagammal. Oscar Wilde szerint: természetesnek lenni a legnehezebb póz. Nekem ez nem póz, hanem természetemből adódó alaptulajdonság. Az örökön tetszelgő, álvilágot élesztő létforma csak egy ideig járható és súlyos testi-lelki megbetegedéssel járhat.

Szerencsére „munkám” nem munka, hanem örömszerzés és örömközlés, az éneklést szolgálatnak érzem és nagyon jó érzés embertársaim lelkébe boldogságot varázsolni. Ez az én utam, viszont mindenkinek a maga szűk környezetében megadatik egy ösvény, egy út, melyen haladnia kell.

Mit tanácsolnál azoknak, akik most szembesülnek a daganatos betegséggel?

- Minden ember más, így minden betegség is más, így a gyógyuláshoz vezető út is egyedi. Van, aki lelkiileg képes minden orvosi beavatkozás nélkül is az öngyógyulásra, van, akit erős hite, szeretete gyógyít meg, van, aki radikális táplálkozási-életmódbeli alternatív gyógymóddal gyógyulhat meg. Van, akit a nagyon szükséges sebészeti beavatkozás ment meg. Előfordulhat, hogy a tudományosan csak sejtromboló utókezelések is hatásosak lehetnek. A rák és majd minden betegség esetében én mindenkinek saját utat javaslok, olyat, amiben hinni tud, mert a hit és az emberi szervezet csodákra képes!

Nagyon szépen köszönöm, hogy megosztottad velem és az olvasókkal életednek ezt a nagyon személyes történetét! További jó egészséget kívánok!

Rózner Klára

Párosan szép a rózsza!

„A természet és én - két külön dolog.” Woody Allen poénja sokak számára egyáltalán nem vicces. Ők nagy valószínűséggel nem bonbonnal köszöntik szerelmüket Valentin-nap alkalmából, hanem virággal. Mégpedig azért, mert - ha nem is tudnak róla - a biofília hívei.

Edward O. Wilson amerikai természettudós vezette be bő negyedszázaddal ezelőtt a fogalmat, amely az élet, az élőlények szeretetére utal: „A természethez és más fajokhoz fűződő rendszeres kapcsolat alapvető fontosságú az ember lelki egészségének és jóllétének szempontjából”. Ám máig gyerekcipőben jár a biofília kutatása, holott az élet megannyi területén tetten érhető. Jele például az a trend, hogy a belső kerületekből a zöld elővárosokba költöznek ki az emberek - sajnos ezzel gyakorta éppen a természet pusztulását idézik elő. Ertsey Attila építész, az organikus irányzat képviselője szerint „a biofília megnyilvánulása lehet a bioépítészet is, amely a természetes anyagok használatára alapoz”. S valóban, akiket allergia, makacs köhögés vagy más panasz képében utolért már a városiak kórsága, a Beteg Épület Szindróma, azoknak kerttel övezett bioház az álma. De hát ki ne szeretne ilyenben lakni (Woody Allent leszámítva)?

Andrásfalvy Bertalan, a Pécsi Tudományegyetem néprajzprofesszora szerint a virággal való köszöntés mellett az is biofiliára utal, ha hétfőgenként kirándulunk, nyaralni a Balatonhoz vagy a tengerpartra megyünk, parkokat létesítünk a városi környezetben. Még mindig igényünk van arra, hogy a természet szépségében gyönyörködve keressük a megnyugvást. A néprajzprofesszor idézi John M. Gowdy amerikai társadalomtudóst, aki szerint a biológiai sokféleség (a minél változatosabb élővilág) az élelemmel, a menedéssel, a szexualitással és a társas kapcsolatokkal együtt része lehet az élet élvezetéhez szükséges alapvető szükségleteknek.

A biofiliát nem kellene félvállról venni: Partha Dasgupta cambridge-i közgazdászprofesszor egymást erősítő kapcsolatokat talált a népességnövekedés, a szegénység és a helyi környezet pusztulása között. Ha a biodiverzitás (a természet sokszínűsége) megrendül, a társadalom stabilitása kerül veszélybe. „Azt érti stabilitás alatt, hogy a társadalom egészséges utódokat képes nevelni - magyarázza Andrásfalvy Bertalan. - A városi lét elszakadt a természettől, és bizonyítható ennek káros hatása. Az 1800-as évek elején Európa 30 százaléka lakott városokban,

ekkor a népesség még szaporodott. Ma az európaiak több mint 60 százaléka városokban él, és az öreg kontinens lakossága rohamosan fogy.” Vidéken bezzeg más volt a helyzet!

Hajdanán minden falusi lányka fő elfoglaltságaként tekintett az ablak alatti kiskert művelésére, amellyel üzent is. „Ha egy szlovák leány majorannát ültetett a kertjébe, az azt jelentette, hogy jár már a fonóba, lehet neki udvarolni, táncba hívni”, meséli Andrásfalvy Bertalan. Sokhelyütt a lakodalomba szóló meghívó egy szál rozmaring volt. Ha már lakodalom: a hazai horvát néphit szerint a madarak Szent Bálint napján tartják a menyegzőjüket.

Annak idején még tudták, milyen virágot illendő vinni a leánynak. Rózsát például párosan, hogy mindketten kitűzhessék, ezzel vallottak érzelmeikről a világnak. Ma a virágot vázába teszik, régen azonban viselték: ha egy legény megjelent egy rózsával a kalapján, mindenki tudta, hogy szeretője van. Minél illatosabb a virág, annál forróbb szerelemről árulkodik. Legkülönb ezért a viola, a rózsza, a rezed, a szegfű, a rozmaring és a szerelemkeltőnek vélt zsálya. A legény a virágajándékozás gesztusával átlépett azon a nehézségen, hogy miként vallja meg érzelmeit a leánynak. Nyökögés helyett elénekelhetett egy népdalt is.

„Hej, tulipán, tulipán, / teljes szegfű, szarkaláb, / tele kertem zsályával, / szerelemnek lángjával.” E sorokban virágnyelven minden benne van: a kiskert a szerelem „tárgya”, a tulipán a nőiséget-nemiséget jeleníti meg, a többi virág illata gyógyít, egyúttal bódít, akár a szerelem, magyarázza Szvorák Katalin Liszt-díjas népdalénekes. A virágszimbólika nyelvezetét régen jól értették, és elengedhetetlen kelléke volt a kifinomult udvarlásnak. Szvorák Katalin úgy véli, nem csak Bálint-napkor lehet a természet őriasi erőforrás annak, aki él bármikor elérhető isteni lehetőségeivel.

„Gyerekkoromat egy felvidéki faluban töltöttem. Már kora tavasszal kedvemre futkározhattam a réten az Ipoly mentén, figyelve az első golyák érkezését. A természet közelségéből fakadó felhőtlen szabadság-élmény óriási ajándéka életemnek.”

A szerelem mellett köszöntsük tehát a természetet is február 14-én! Hölgyeim, a rózsáért cserébe ajándékozzanak egy szál rozmaringot vagy zsályát szerelmüknek - hogy a virágárosok mellett hadd örüljenek a zöldegeseknek is.

Hiver’t-Klokner Zsuzsanna (Vasárnapi Hírek, 2011 február 13.)

„Elvégeztük, elvégeztük az aratást”

Szvorák Katalin laudációja a Tinódi-lant átvételekor

„Jó bornak nem kell cégér” - nem kell hosszan méltatnom olyasvalakinek az érdemeit, akit mindenki ismer. Talán nem is vagyok rá méltó. Tekintsük úgy, hogy most általam egy közös barátunk, Kiss Ferenc is beszél, aki most nem lehet itt (egy zeneszerzői feladat miatt nem tudott eljönni). Ő Szvorák Katalin állandó alkotótársa pályájának legelejétől - márpedig ilyenkor olyasvalaki szóljon, aki jól ismeri az ünnepektől személy poétikáját, a munkamódszerét, s hogy mit miért csinál. Hátlagból koromban, tizenkét évesen hallottam először Szvorák Kati felvételeit, amikor (talán épp a Hungaroton Hanglemez Hetekre) megjelent első lemeze, a Dalvándorlás. Én ezt - akkor már szenvedélyes népzene- és régizene-fogyasztó lévén - természetesen gyorsan megvettem; remélem, ma is sokan ismerik. Borítóján a Kárpát-medence meteorológiai műholdképe látható, ami már önmagában geg volt, főleg abban a világban - ám nemcsak felhők, frontzónák és széljárások vannak a lemezen, hanem valóban tanúi lehetünk a dalok vándorlásának. Bartókot juttatja eszünkbe a tanítás, amit ezzel és további lemezeivel-műsoraival Szvorák Kati sugall: az egyes népdalok túl minden etnikai kötődésen, tehát hogy kikhez tartoznak a mai foglaim vagy a mai használóik szerint, valójában egy nemzetközi összefüggésrendszernek, egy népek fölötti szöveg- és dallamhálózatnak a részei. A folklór nem az egyes népek tulajdona, de kétségkívül azáltal él és formálódik, hogy egyes népek tartják fenn a dalok, balladaszűszék, dallamformák konkrét változatait. Ezért vannak vándordallamok, szájról szájra adott, néha a térképen való közlekedésük miatt jelentősen át is alakuló dallamcsírák, amelyeknek talán még épp felismerhetők a változataik Sziléziától Erdélyig, Stájerországtól Szerbiáig. Van egy pár ilyen dallam, amelyek az összes itt élő népet érintve bukkannak fel, ugyanakkor az egyes változataik bizony egyediek, az adott népre jellemzők.

A Dalvándorlás megjelentetése abban az időszakban, amikor mesterséges „népek barátsága”-ság járta, forradalmi tett volt, egyébként ma is az lenne. Ez egy etalon, és szívből ajánlom, hogy lemezpoétikai szempontjai miatt mindenki vegye elő, aki hasonló lemezeket akar szerkeszteni, hogy ő is ilyen pontosan arányítsa egymáshoz a dallamok hosszúságát: valóban szerkessze meg az élményt. Szvorák Kati összes kiadványa és műsora átgondolt, megszerkesztett, s tanúsíthatom (hiszen egy alkalommal dolgozhattunk már együtt): az ő munkája mindig komoly, nem ritkán olyan összefüggésekre derít fényt, amire például a zenetudomány nem mindig vállalkozik. Rendszeresen felhívja a figyelmet például a magyar és a szlovák dallamközösségekre - például Vox Humana című CD-jével, amely Rudolf Schuster, Göncz Árpád és Mádl Ferenc ajánlásával jelent meg. Ez a törekvés már a ’80-as években is jószolgálati misszió volt, ma pedig, úgy érzem, elengedhetetlen része a két nép együttműködésének, és tanítani kellene az iskolákban is. Minden korosztály számára ajánlható, hogy ebbe Szvorák Katalin révén nyerjen betekintést. Ezek a szempontok ráadásul nemcsak a népköltészetre és a népzene érvényesek, hanem a közép-európai régi énekelt költészetre és hangszeres zenére is - amit mi összefoglaló néven régi zenének hívunk. S noha Szvorák Katalin eddig kevés régi zenét énekelt, semmiképp nem lesz kakukktója a Tinódi-lanttal kitüntetettek sorában, hiszen azokat az elveket érvényesíti a saját repertoárján és kiadványain, amelyekért (remélem) mi fáradozunk. Én az ő egyik közvetett tanítványának vallom magam, legalábbis a kelet-európai dallamvándorlásokat épp az ő sugalmazására kezdtem megfigyelni. Előbb hallottam a Dalvándorlást, mint Bartókot olvastam, hiszen azt az ember nem szokott tizenkét évesen. Kellenek az elragadó, katartikus élmények - arról nem is beszélve, hogy én akkor felvettem néhány számot (Azhól én elmegyek, Tavasz szél, Paradicsom mezejibe) szalagos magnóval több szólamban, s a dudámat a mai napig (az erre is kiválóan alkalmas) egy onnan tanult román dallammal szoktam befűjni.

„Amiként kezdtem, végig az maradtam.” Pilinszky szavai Szvorák Katira is igazak. Ő nem alakult át: pontosan az maradt,

aki volt. Azon a lemezen ugyanazt a mosolyt lehet látni az arcán, mint például most, ahogy az első sorban ül. Azóta képviseli ugyanazt az otthonosságot - ő nem elhítteti velünk, hanem meg tud győzni arról, hogy mindaz, amit csinál, a világ legtermészetesebb dolga. Lehet, hogy átböngészett egy polcnyi morva meg osztrák népdalgyűjteményt, hogy ezekhez a következtetésekhez eljusson, ám amit megmutat belőle, azt azzal a természetes derűvel teszi, ahogy bennünk a népdalnak az eszménye él. Szerencsére kevés embert ismerek, aki még sosem énekelt népdalt, de bizonyosan van ilyen. Valamit a népdal ideájából tud közvetíteni ezzel a mosolygással és hozzáállásával a tisztaságával.

Losonci-füleki-pinci gyermekévek után Budapesten az Eötvös Collegium diákja volt, magyar-könyvtár szakos bölcsészhallgató, tehát ez is biztosan benne van a filológiai szemléletében. Soha nem lett hűtlen a palóc hagyományaihoz sem - olyannyira, hogy már az első lemezen több dalt énekelt palóc kiejtéssel. (Noha ekörül is lehettek viták, nekem ez nagyon imponáló volt; épp azt éreztem, hogy valakinek így természetes! Hajdan a Ghymes is ekként szólalt meg.) Ahhoz, hogy Szvorák Kati mindvégig hű maradjon művészi habitusához és terveihez, szerencsére mindig adódtak körülmények, alkotótársak, barátok a Honvéd Együttessel a Vízöntőn, a Tékán, a Hegedősön, a Csámborgón át a Bekecsig és Illés Lajosig; manapság Andrejszki Judittal is fellép. Azt hiszem, nincs olyan földrész, ahol nem járt. Esetleg az Antarktison... De még azon se csodálkoznék, mert ezzel a mosollyal még a jégbe fagyott sarkkutatók szívét is felmelegítené. Nem véletlen, hogy ennyi díjat kapott munkásságáért a Liszt-díjtól a Kodály-díjon át a Hungaroton-díjig, és díszpolgárrá avatták Füleken, illetve gyerekkora kedves színhelyén, Pincen. Szerencsére az Életnek volt módja kifejezni a háláját. Jó látni valakit, akinek a munkáján az egészséges elismertség tükröződik. Ő nem az áldozata annak, amit csinál, hanem szerencsés értelemben a családtaggá lett a munkája, és így egyúttal sokak családtagja. Ha ellátogatunk a honlapjára, ott nyugodtan lehet böngészni, letölthetjük a már elfogyott lemezek teljes műsorát, lemezborítóit: közszolgálatot lát el ebben is. S ami még nagyon fontos: Szvorák Katalin hisz a dal gyógyító, személyiségformáló és rekreáló erejében is, ami az antikvitást újraélő reneszánsz kor óta magyar nyelven is gyakran elhangzik: az énekkel rendbe tudjuk szedni magunkat. „Vigasztalásért szerzék ez énekben” - mondja Kecskeméti Vég Mihály. Ilyen vigasztalásokat ígér az egyik új CD-je, amelyet kifejezetten gyógyító céllal állított össze, és nyilván gyógyít is vele, biztos vagyok benne.

Hadd emeljem ki, hogy a munkája, a művészete szemmel láthatóan okoz annyi örömet önmagának, hogy nem inog meg, nem roppan bele. S bár más műfajokkal is kísérletezik, például világzenével, az sem mossa ki belőle az az iránti kötődést, amivel igazán foglalkozik. Ezért állít össze tematikus farsangi, karácsonyi, húsvéti vagy lakodalmi lemezeket, amelyekben egész Közép-Európa ott csicsereg az összes dallamformájával, az összes zenekari kíséretformájával, nemzetközi zenekarok szerveződnek (mint minden jó szólista körül, aki inspirálja a zenésztársait).

Nem túlzás tehát, hogy Szvorák Katalin - jóllehet nem az epikus régi énekköltészet a fő profilja - Tinódi-lantot kap, mert a tinódiság ebben az értelemben a felvállalt terjesztést, a dolognak a szájáról szájra adhatóságát jelenti (noha tudjuk, hogy Tinódi nem az oralitáshoz tartozott: ő egy literátus, könyvet kiadó értelmiségi volt, ugyanakkor az irodalmi program, amit hirdet, nem nélkülözi azt a fajta oralitástényezőt, amit Szathmári István is kiemelt köszöntőjében: az esetleg nem tökéletes verset a dallam tudja „vinni”, szállítani, mozgatni, esetleg közlekedtetni). A terjesztés, a mozgatás Szvorák Katalinnál az első szempontok között szerepel, egy eltéveszthetetlen hangszínnel, egyszerre líraian és drámaian, ami túlmutat az epika keretein, bár a balladafelvételei is nagyon szépek - de a díjat másnak sem a régi epika színreviteléért ítélték oda.

Szvorák Katalin nem szorul sem az én, sem mások dicséretére: aki ennyi mindent letesz az asztalra, az a miénk is: a régizenei mozgalom büszke lehet rá, hogy újabban egyházi műsorok és egyebek kapcsán érintkező repertoárral segít minket. Ötleteket ad, ezt a magam bőrén tapasztaltam, amiért csak hálásak lehetünk neki. Isten éltesse Szvorák Katalint, a Tinódi-lant 2010. évi kitüntetettjét!

Csörsz Rumen István

Bálint-napi üzenetküldés

Tavasszal és máskor - nemcsak Bálint napkor - a természet óriási erőforrás lehet annak, aki él bármikor elérhető isteni lehetőségeivel. Számomra a legelső természetes mozdulat reggel ágyból kikelve kinézni az ablakon, látni a Pilis hegyeit, fáit, a beragyogó napot és ez már jó indítása a napnak. Az se baj, ha ködfelhők úsznak felettünk, annak is meg van a maga szépsége.

Gyerekkoromat egy felvidéki faluban töltöttem és az ottani felhőtlen szabadság, amit a természet közelség jelentett, - futkározva a hatalmas kert mögötti réten, érintve az lpoly töltését, figyelve az első golyák megérkezését, érezve a tavaszi szellő finom illatát, - ez mind óriási ajándéka életemnek és meghatározója a természet-imádatomnak. Különösen tavasszal érzem a föld szagát, melynek szeretetét juhász és parasztfelmenőimtől örököltem. Mai napig mindent feledtetnek az első kankalinok, a mocsári golyahír üde sárgája, az ibolyák impresszionista lilája és illata. Egyébként hozzám legközelebb a mezei virágok állnak, első helyen a margaréta tisztaságával, egyszerűségével, napot és sugarait megjelenítő virágjával.

„Egy rózsaszál szebben beszél, mint a legszerelmesebb levél” - írta Heltai Jenő. Bár én a levelet is fontosnak tartom, mégis számomra a legkedvesebb ajándék a virág. Legyen az csokor, vagy egy magányos virágszál. A virág egy szép népdal tárgyi megfelelője is lehet, hiszen visszahat arra, aki ajándékoz és kivetítődik arra, akinek adják.

„Hej, tulipán, tulipán,
teljes szegfű szarkaláb
tele kertem zsályával,
szerelemnek lángjával.”

Ezekben a sorokban „virágnyelven” minden benne van: a szerelemnek az izzása, az illatok, melyek gyógyítanak, de

bódítanak is, hiszen a szerelem érzése is ilyen. A tulipán „személyében” benne van egész nőiségünk-nemiségünk. A virágszimbólika népdalainkban nagyon beszédes: a kiskert a szerelem „tárgya”. Ezt a területet, nyelvezetet régen nagyon értették és az árnyalt, kifinomult nyelvezetű udvarlásnak elengedhetetlen tartozéka volt egykoron.

Mindig kétkedve és elutasítva fogadtam a Nyugatról-Amerikából jövő új ünnepeink üzenetét, piaci háttérét, mert hagyományainktól idegenek. Eleve az elnevezés zavar, mert nem öshonos a Valentin név nálunk. Művileg kreált, mert üzletlanc épül rá, akárcsak az importált Halloween-re.

Viszont van Bálintunk! Elsősorban magyarországi német tradícióban élt Szent Bálint alakja. A népi emlékezet alapján, ha Bálint-napon száraz és hideg idő van, akkor jó lesz a termés. Egyes vidékeken a hagyomány szerint ekkor tértek vissza a vándorló vadgalambok. Cserszegtomaj gazdái ezen a napon napkelte előtt megkerülték a birtokot, hogy a tolvajokat és madarakat távol tartsák a szőlőtől. A rábaközi Szil faluban, Bálint volt a verebek védőszentje és a hazai horvát néphit szerint a madarak ezen a napon tartották a menyegzőjüket. Eszembe jut a Bálint-kereszt is, azaz frászkerezt, mely a betegség elriasztását célozza, vagy a mohácsi sokácok böjtnapja. Biztos, hogy Bálint alakjához nálunk komoly hagyomány fűződött, hiszen Bálint Sándor, neves folkloristánk az egyik legnépszerűbb kereszt- és családnévként említi Szegeden a középkor végén.

Szent Bálint napja lelkemben soha nem lesz Valentin napja. Bár férjemtől egy szál virágot örömmel elfogadok - a jeles naptól függetlenül máskor is. Jó érzés, hogy ezen a napon a szerelmesek megajándékozzák szerelmüket, de ezt megtehetik máskor is! A Valentin (Bálint) napi ajándékozási alkalmat erőltetettnek, üzleti fogásnak érzem, a virágkereskedők napjának tartom és hagyományainktól kissé idegennek.

Számomra ez a nap, akárcsak számos más jeles napunk üzenet. Üzenet a felelősségről, a hagyomány őrzéséről - továbbadásáról. Legyen ez a nap inkább emlékezés: Jézusra, mint égi vőlegény megérkezésére az égi esküvőre, a Bálint- ill.frászkereztre, a verebek nászára és elsősorban Balassi Bálintra, aki csodásan énekelte meg a szerelmet.

Ez legyen az ünnep tölteléke és ne Valentin, mert őt nem ismerem!
Ez az én Bálint-napi üzenetem.

Szvorák Katalin
Liszt-díjas népdalénekes

Kassai ünnep Szörényi Leventével

A kassai Csemadok szervezésében a Thália színpadán került sor március 14-én este az 1848-as forradalom ünnepi megemlékezésére. Szörényi Levente Kossuth-díjas zeneszerző szónoki beszéddel emlékezett a szabadságharcra, Kudlik Júlia a Magyar Televízió Örökös Tagja előadása a szeretet kommunikációjáról szólt, míg Szvorák Katalin, alternatív Kossuth-díjas népdalénekes 48-as dalokat énekelt. A méltó megemlékezés után a Márai kávézóban Szörényi Levente borbemutató előadást tartott és a lelkes közönség végigkóstolhatta a Szörényi-pincészet különböző évjáratú kiváló borait.

Felvidék Ma, 2011.március 17

Blogbejegyzés

...Azokból a műsorokból amit láttam a tv-ben számomra 2(!) hiteles ember volt. Szvorák Katalin, aki gyönyörűen, minden sallang nélkül énekelte el a himnuszt, és Kaltenbach Jenő a fővárosi megemlékezésen mondott beszédével...

Blackcolor,
2011.márc.16., 12:21 (http://www.stop.hu/forum/entries.php?forum_topics_id=302749&no_results_total=63&lstresults=3)

Egyházi vezetők tartanak tárlatvezetéseket Munkácsy Krisztus-trilógiájáról

Szombat délután a Magyar Nemzeti Galéria, a Munkácsy Alapítvány és az Asztali Beszélgetések Kulturális Alapítvány szervezésében Fabiny Tamás evangélikus püspök "szubjektív tárlatvezetésén" vehetnek részt az érdeklődők a Munkácsy Mihály által festett Krisztus-trilógiánál, ahol közreműködik Finta Gergely orgonaművész és az Evangélikus Hittudományi Egyetem énekkara.

Jövő szombaton pedig Kocsis Fülöp görög katolikus püspök ismerteti gondolatait a festmények kapcsán, őt a Szent Efrém Férfikar kíséri majd.

Április 2-án Beer Miklós váci megyés püspök beszél a festményekről, ez alkalommal Szvorák Katalin énekel, április 9-én Gáncs Péter evangélikus püspök mondja el gondolatait a képekről, utána Szakcsi Lakatos Béla zongoraművész muzsikál, míg április 16-án Bogárdi Szabó István református püspök szól a három festményről, és Gryllus Dániel, a Kaláka együttes egyik frontembere lép fel.

A hatrészes sorozat múlt szombaton kezdődött, akkor Jelenits István piarista szerzetes vezette a tárlatot Vukán György zongoraművész, zeneszerző segítségével.

Kultúra.hu, 2011. március 19.,

Szvorák Katalin: Legyőzte a rákot!

Egészséges, életvidám, igazi nő. Ez jut az embernek eszébe ha Szvorák Katalinnal találkozik. Nem is gondolnánk, hogy megküzdött a rákkal. A Liszt-díjas népdalénekes 10 éve majdnem mindent elvesztett, de mára boldogabb, mint valaha. Lapunknak elmondta, a betegségét mostanra pozitívként értékeli, ami megváltoztatta életét, gondolkodásmódját. Katalin az eltelt évek során feldolgozta a vele történeteket, és úgy döntött nyilvánosság elé áll, hogy felhívja az emberek figyelmét, hogy a rák nem feltétlenül a halál szinonimája.

- 10 év telt el, miért pont most áll ki a nyilvánosság elé?

- Most értem egy szakasz végére. Mikor kikerültem a kórházból, a Honvéd együttesből is távoznom kellett. Most volt az akkori főnököm 80. születésnapja, amire felkértek, hogy énekeljek neki. Megtettem és nem volt bennem harag. Nem fáj már, hogy akkor mennem kellett. Mindent átértékeltem, és ez annyira kis dolog, hogy már nem is számít.

Szeretném, felhívni az emberek figyelmét, hogy a rák nem egyenlő a halállal. Nem kell leírni azt, aki beteg!

- De ne ugorjunk így előre. Hogy kezdődött a betegsége?

- Egy szemészeti vizsgálattal, ami elindított egy lavinát, végül a nőgyógyászatot kötöttem ki. Két napom volt, hogy eldöntsem, mi legyen. A műtétet választottam, az orvosom közölte velem, hogy nem biztos, hogy túléltem. A családom, a férjem mellett voltak végig, de műtét előtti éjszakában, végigpergett előttem életem, egyedül voltam Istenemmel.

- Végül sikerült a műtét. Mi történt utána?

- Sugárkezelésre jártam. Teljesen legyengültem. A férjem mindennek utána járt, bújta a szakirodalmat, mit kell ennem, mi segít, mi ront a helyzetemen. Nekem akkor erre nem lett volna erőm, örültem, ha fel tudtam menni a lépcsőn. De ez által megéreztem, mennyire szeret a férjem. Szépen elkezdtem a nulláról újraépíteni magam. Bölcsebb lettem, megtanultam szeretni és elfogadni önmagam, élvezem az élet apró örömeit. Azóta tanítok, a diákjaimnak is sokat köszönhetek, sok erőt adnak, én pedig igyekszem számukra továbbadni, amit az elmúlt években tanultam.

U.J.

Meg kell járnunk a poklot ahhoz, hogy megélhessük a magaslatot
Szvorák Katalin élete mélypontjairól és a bölcsességről

A „sztori” mesébe illő: a felvidéki kis faluban felcseperedett lányt az 1981-es Röpülj pávéban fedezték fel.

Népdalénekesi pályája azóta töretlenül ível a magasban. 27 önálló hanghordozója jelent meg, húsz éves kora óta 3 kontinens 31 országában több mint 3000 koncertet adott. Tanít a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetemen, a Szentendrei Zeneiskolában - úgy hírlíri róla, nem is akárhogyan, tanítványai szeretik és követik őt meg a hivatását.

Tisztán csengő hangjával gyógyítani lehet, és ami azonnal megüti az embert produkcióiban: a töretlen, maradéktalan azonosulás. Kíméletlenül odaadja magát az éneklésnek; nem hagy menekülő utat, nem kacsint ki a dalból, nem érezteti, hogy több annál, amit énekel. A jelenléte nem véletlenszerű és átmeneti: itt van teljesen, alázatos közvetítője egy nála magasabb rendű erőnek. Ha hallgatjuk, ezzel az erővel találkozunk. Ez az egyik titka művészi teljesítményének. Számátalan szakmai kitüntetést kapott már, többek között a Liszt Ferenc-, a Kodály Zoltán-, a Béres Ferenc-, a Tinódi-, az Alternatív Kossuth-díjat és a Bartók Béla-emlékdíjat tudhatja magáénak.

Mondhatni, szinte mindent elért, amit lehetett. A mesés szép pinci gyerekkor után megadatott neki, hogy felnőttként is szeretettel, összetartó családban élhet; két huszonéves gyermeke van, egy fiú és egy lány.

10 évvel ezelőtt a küzdelmes, de idilli élettörténetbe beütött a mennykő: Katit a szemészetről magas vérnyomásra gyanakodva továbbküldték kivizsgálásra. A nőgyógyász rákot diagnosztizált nála, és azonnali műtétet javasolt. „Úgy éreztem, és ma is úgy gondolom, nem volt más választásom. Édesanyámat fél évvel azelőtt daganatos betegséggel műtötték... Gyorsan kellett döntenem, és így döntöttem. Teljesen kipakoltak.”

„A rák ellen, az emberért, a holnapért” Alapítvány rendezésében, a Miele bemutatótermében megtartott sajtótájékoztatón mesél élete legmeggrázóbb pillanatairól. A viselkedésében semmi manír, modorosság, túl van már a pitiáner bohóckodáson, nem is érdekli, mit várnak tőle; olyan, mint egy gyerek, tágra nyílt kék szemében azoknak az időknek a rettenete, a hangja el-elakad, és öntudatlanul elhalkul: olyasmiről vall, ami még most is fáj.

-- Az éneklés nagyon fontos nekem, sugárkezelés közben is énekeltem - feleli Mélykúti Ilona első kérdésére arról, hogyan váltakoztak egymással gyógyulása során a csendes és az éneklős időszakok. Aztán rögtön az engedélyünket kéri, és énekelni kezd: „A tavaszi szép időnek...” A kolozsvári dal egy madarat küld a messze élő szerelmeshez, és megáldja őt is, meg az összes magyart. Jellemző rá a dalválasztás, merthogy több ez, mint ének, ima is, tele szeretettel, szerelemmel; így kapcsolja össze magát velünk és a Mindenhatóval.

A kórházból kijövet nem voltak nagy, életrendítő elhatározásai: beérte azzal, hogy fel tud menni a lépcsőn. A férje

elolvasott minden elérhető szakirodalmat, és teljes erejével azon volt, hogy segítse a felépülését; így került az asztalra rendszeresen búzafű és céklalé, bio zöldség és gyümölcs. - Meg is volt az eredménye: „Észrevettem, hogy egészen más a szemem fehérje, és megváltozott a tekintetem is”... Néha elvonult Szeged melletti tanyájukra, kipihenni magát, töltekezni, mert ez is épp olyan fontos, mint az ének; korábban sem volt másképp, de a műtét óta tudatosabban építi be az életébe ezeket az időszakokat. Zabpelyhet reggelizik, rengeteget iszik, időnként böjtöl, és sokat járja a természetet. De nem csak ezeknek a változásoknak köszönheti a gyógyulását...

-- Belül is megváltoztam: bölcsebb lettem, és ami talán a legfontosabb, el tudom fogadni, sőt, szeretni tudom magam - foglalja össze mindazt a jót, amit a betegség az életébe elhozott. - Sokan mondták, hogy olyan vagyok, mintha kicséréltek volna, megfiatalodtam és sugározom. Valóban... örülök minden napnak, minden apróságnak, el tudom engedni a sérelmeket, fájdalmas emlékeket. -- Ilyen volt például az, hogy a Honvéd együttesből épp a műtét után bocsátották el, alig hogy kijött a kórházból. Épp tegnap adatott meg neki, meséli ragyogó arccal, hogy énekelhetett az egykori főnökének - úgy, hogy nem érzett iránta neheztelést. Nincs nagyon diadal annál, amikor felül tudunk emelkedni saját sérelmeinken! Mellesleg nem is baj, ha az ember kikerül azokból a körökből, kapcsolatokból, amelyek mérgezik az életét... Ma már megengedheti magának, hogy csak olyan közegben dolgozzon, ahol szeretik és bíznak benne. - A tanítványaim között egyre fiatalabbnak és egészségesebbnek érzem magam...

A nyíltsága, keresetlensége legtöbbünket megindít, másokat azonban zavar, hogy szereptelen, és képes megmutatni a legmélyebb sebeit, örömeit. - Al-emberek, álarcok vesznek minket körül, ezért is betegszünk meg - mondja, mikor a beszélgetést követő reformreggeli alatt mellé ülök, és arról faggatom, miért nem szégyell a sebeiről beszélni, miért nem érdekli mások véleménye. Korábban is ilyen volt, vagy a halál árnyéka tette ennyire őszintévé?

-- Mindig naiv, gyermeki lélek voltam, gyerekként zárkóztam is; amikor felkerültem Budapestre az aprócska palóc faluból, meg sem mertem mukkanni... A dalokon keresztül nyílta meg. Sohasem számított a karrier, a család volt az első, és a bajban beigazolódott a választásom. A családomtól rengeteget kaptam, és ha a férjem nem szenteli magát teljesen a gyógyulásomnak, nem biztos, hogy ma itt vagyok. Nehezítette a helyzetet, hogy a gyerekek kicsik voltak még; ráadásul a lányom pont akkoriban kezdett nővé érni, és nagyon nehezen dolgozta fel, hogy az édesanyját nőiségében ilyen sérelem érte...

-- Mitől vagyunk tulajdonképpen nők? - kérdezem. -Mindig érzelmesebben nyúlunk mindenhez -- feleli elgondolkodva. -- Anyu egyszer bevallotta, hogy ők igazából fiút vártak, nem lányt; és ez akkor fájt, de később rájöttem, hogy öntudatlanul mindig igyekeztem megfelelni ennek a ki nem mondott elvárásnak. A szülés élménye kellett ahhoz, hogy végre örülni tudjak annak, hogy nő lehetek. Bent volt velem a férjem - magyarázza, mintha evidens lenne, hogy ettől megszépül a szenvedés is. -- Nehéz volt nagyon, főleg az első, mert a placenta nem akart kijönni, de azzal együtt csodálatos... A másodiknál pedig már ment minden, mint a karikacsapás!

Olyannak tűnik, aki szeret titkokat fürkészni, elidőzni látszólag érdektelen történetek üzeneténél. -- Igen, fontosak nekem az összefüggések. Édesanyám szerdán halt meg, és pénteken temették. Apám két hónapra rá utána ment, biztos vagyok benne, hogy Anyu hívta; pénteken halt meg, és szerdán volt a temetése... Anya halálához kötődik egy különös élményem. Éppen a közép-európai liturgikus dalokat vettük fel, a halála utáni napon már be kellett mennem a stúdióba. Hála istennek, elbúcsúzhattam tőle, addig nem is tudott elmenni. Szóval dolgoztam, mert kellett, de minden éjjel róla álmodtam. Ott volt velem, és mosolygott rám, biztatott... Majd amikor elkészült a lemez, véget ért az álom.

A betegségem felnyitotta a szemem. Az élet keresztút, mélypontok sora után jön el a feltámadás. A poklokat pedig meg kell járnunk ahhoz, hogy meg tudjuk élni a magaslatokat.

Bay Ágota

Örömeiben sírt az Isten

Tata 80. Annak, aki elhiszi. Tata: Novák Ferenc, Kossuth-díjas koreográfus, alapítója a Bihari Táncegyüttesnek, éveken át művészeti igazgatója a Honvéd Együttesnek. Tata 80. Papíron. Erejét, vitalitását, fizikumát tekintve ugyanis jóval kevesebb. A felénél nem sokkal több.

Ünnepelni természetesen így is lehet. Sőt kell is. Megérdemli. Megdolgozott érte. Épített várat, tolt hegyet, mentett értéket. És ment (valószínű), amíg él. Épít is, tol is, húz is, emel is fáradhatatlanul. „Egy élet e tánc, melyben lelke a dal, / Kevés öröm, vegyítve sok bánattal” - vallja Arany János szavaival...

... „Hegedősök” jönnek, muzsikások. Demeter Erika dalol, Herczku Ágnes énekel. Szívből szól minden dal, a tánc is örömből születik. Szvorák Katalin a záróakkord. Tisztán, lélekből száll a magasba, Tata páholyába, majd a mennyezeten át, fel az egekig a nóta. Van sok „Isten éltesse, Tata!”, van ütemes, köszönöttől erősödő, csitulni nem akaró taps, ujjongás, és megszámlálhatatlan „bravó!”.

Szép este volt. Tavaszi. Pimasz szelekkel pörlekedő, vad viharokkal szembeszálló, szilárd falakat döntögető. Reményt és hitet adó. Nem sorolom, mi mindenhez, mert még azon túl is, sok minden máshoz.

Szabó G. László, Új Szó, 2011. április 7. csütörtök, 10:54

Szvorák Katalin legyőzte a rákot

Egészséges, életvidám, igazi nő. Ez jut az ember eszébe, ha Szvorák Katalinnal talál-kozik. Pedig a Liszt-díjas népdalénekes megküzdött a rákkal. Lapunknak meglepő őszinteséggel mesélte el, hogy betegségét ma már pozitívként értékeli, ami meg-változtatta életét, gondolkodásmódját.

- 10 év telt el a betegsége óta. Már tud róla beszélni?

- Most értem egy szakasz végére. Amikor kikerültem a kórházból, a Honvéd együttesből is távoznom kellett. Most volt az akkori főnököm 80. születésnapja, amire felkértek, hogy éne-keljek neki. Megtettem, és nem volt bennem harag. Nem fáj már, hogy akkor mennem kellett. Mindent átértékeltem, és ez annyira kis dolog, hogy már nem is számít. A rák nem egyenlő a halállal. Nem kell leírni azt, aki beteg.

- Ne ugorjunk így előre. Hogy kezdődött a betegsége?

- Egy szemészeti vizsgálattal, ami elindított egy lavinát, végül a nőgyógyászaton kötöttem ki. Két napom volt, hogy eldöntsem, mi legyen. A műtétet választottam, az orvosom közölte velem, hogy nem biztos, hogy túlélem. A családom, a férjem mellettem voltak végig, de a műtét előtti éjszakán végigpergett előttem az életem, egyedül voltam Istennel.

- Végül sikerült a műtét. Mi történt utána?

- Sugárkezelésre jártam, és hogy jobban tel-jen az idő, a kezelés alatt énekeltem. Teljesen legyengültem. A férjem mindennek utánajárt, bújta a szakirodalmat, mit kell ennem, mi segít, mi ront a helyzetemen. Nekem akkor erre nem lett volna erőm, örültem, ha fel tudtam menni a lépcsőn. Ezáltal megéreztem, mennyire szeret a férjem. Szépen elkezdtem a nulláról újraépíteni magam. Bölcsebb lettem, megtanultam szeretni és elfogadni önmagam, élvezem az élet apró örömeit. Azóta tanítok, a diákjaimnak is sokat köszönhetek, sok erőt adnak, én pedig igyek-szem számukra továbbadni, amit az elmúlt években tanultam.

Őszintén a rákról - Szvorák Katalin

Idén lett huszonöt éves az első hazai rákellenes civil szervezet, "A rák ellen, az emberért, a holnapért!" Társadalmi Alapítvány. A március 29-én, kedden rendezett sajtóreggelin Szvorák Katalin népdalénekesnő, az alapítvány egyik régi támogatója is jelen volt, aki az eseményen őszintén vallott korábbi daganatos betegségéről és gyógyulásáról. A művésznő szerint a gyógyulás talán legfontosabb feltétele, hogy elfogadjuk és szeressük önmagunkat. Emellett persze az sem árt, ha egészségesen étkezünk, sokat járunk a természetbe és minden apró dolognak megpróbálunk örülni.

2011. április 5. <http://daganatok.hu/gyogyulasom-tortenete/szvorak-katalin-oszinten-a-rakrol> ;

25 éves az első hazai rákellenes civil szervezet, „A rák ellen, az emberért, a holnapért!” Társadalmi Alapítvány

Rózner Klára, az Alapítvány ügyvezető igazgatója elmondta: „A legnagyobb öröm számunkra, hogy sok-sok beteg gyógyulását követhettük végig. Sokszor tapasztalhattuk, milyen óriási segítség a gyógyulónak gyógyult beteggel találkozni, hiszen ez a leghitelesebb biztatás az egészség sikeres visszaszerzéséhez”.

Szvorák Katalin Liszt- és Alternatív Kossuth díjas népdalénekesnő őszintén vallott egészségéről, gyógyulásáról és életmódjáról is. A népdalénekesnő is megküzdött a betegséggel és tapasztalatait szívesen osztotta meg sorstársaival. Katalin elmondása szerint gyógyulásában nagy szerepe volt annak, hogy a legnehezebb pillanatokban sem adta fel és örülni tudott minden napnak. „(...) minden megélt napon a jót, a szépet keresem és meg is találok, miközben másokon is próbálok segíteni. Szerintem egy összetársadalmi hangulatjavítás hatalmasat javítana beteg társadalmunkon”- mondta a művésznő, aki a beszélgetés végén hozzátette: „Most már tudom, hogy nem mindig kell másoknak megfelelnem és nem szabad önmagamról megfedkezni. A betegségnek köszönhetem, hogy sokkal jobban figyelek önmagamra (...)”.

Miele Főzőiskola, <http://receptek.tv/?oldal=1&cikk=567> ;

<http://daganatok.hu/rendezvenyek/25-eves-a-rak-ellen-az-emberert-a-holnapert-tarsadalmi-alapitvany>

Százezredik látogatóját fogadta a Nemzeti Galéria Munkácsy-kiállítása

Százezredik látogatóját fogadta pénteken a Magyar Nemzeti Galériában a Munkácsy Krisztus-trilógiáját bemutató tárlat, amely még április végéig várja a közönséget. A szerencsés látogatókat Csák Ferenc, a Magyar Nemzeti Galéria főigazgatója és Pákh Imre, a Munkácsy Alapítvány elnöke a festőről szóló díszalbummal és egy személyre szóló tárlatvezetéssel köszöntötte - olvasható a múzeum pénteki közleményében. A 19. századi magyar festőóriás Krisztus-trilógiája november 23. óta látható a Magyar Nemzeti Galériában, amely a nagy érdeklődésre való tekintettel a március 15-ét megelőző hétfőn is nyitva tartott a Munkácsy-trilógiára kíváncsi látogatók előtt. A nemzeti ünnep hosszú hétvégéjén rekordszámú, több mint 11 ezer látogatót fogadott a közgyűjtemény.

Április végéig még számos program kapcsolódik a Budapesten együtt először kiállított Krisztus-trilógiához, többek között egyházi vezetők tartanak különleges tárlatvezetéseket: szombaton Beer Miklós váci megyés püspök beszél a festményekről az érdeklődőknek, akiknek Szvorák Katalin is énekel, április 9-én Gáncs Péter evangélikus püspök

mondja el gondolatait a képekről, utána Szakcsi Lakatos Béla zongoraművész muzsikál, míg április 16-án Bogárdi Szabó István református püspök szól a három festményről, és Gryllus Dániel, a Kaláka együttes egyik frontembere lép fel.

2011, április 1. MTI

Beszélgetés Szvorák Katalinnal

A honlapját az „Emlékfoslányok” között találtam egy érdekes megjegyzést: „koncert német némaságot fogadott apácáknak”. Mesélne erről egy kicsit?

A kilencvenes években nagyon sokat koncerteztem Nyugaton. Egy bajor zenész társaság hívott meg Reutbergbe, a hegedűsök találkozója és azt kérték, hogy menjünk el zenélni a szomszédos kolostorban némasági fogadalomban élő apácákhoz is. Vajon hogyan fognak reagálni, ha mi ott a vidám zenénket, a csárdás dallamainkat eljátsszuk? A barátaink megnyugtattak, hogy minden rendben lesz. Így is történt. Mindenféle korú apáca élt ott, kicsit szívszorogató volt 20 éves lányokat is látni közöttük. A tetszésüket azzal fejezték ki, hogy a lábukkal dobogtak. Aztán megvendégelték bennünket. Nagyon kedves emlékként maradt meg bennem ez a koncert.

Ez egy nagyon érdekes feszültség is volt, nem?

Pontosan, igen! Akkor felföldi népdalokat énekeltem, gömöri táncdallamokat játszottunk, vonós bandával voltam kint. De ez a helyzet csak nekünk volt furcsa, az apácák számára nem jelentett semmiféle problémát!

A némasági fogadalmat tett apácák között járva változott-e az Isten-képed?

Elsősorban megerősítette bennem azt a tudatot, hogy a Teremtő szeretetéért mire képes az ember és elképzeltem magam az apácák helyében, hogy vajon én meddig bírnám némasággal?

Azt mondtad, hogy keresztényként születünk. Ezek szerint úgy gondolsz már a születésünk is eltörli az eredendő bűnt, nemcsak a kereszttség?

Úgy gondolom, hogy a születésünk Isten csodálatos ajándéka és így az ő kegyelméből valahol mindnyájan keresztények vagyunk, akiknek küldetése van ezen a földön, ahol nem véletlenül vagyunk jelen: „ az ember a Teremtés legfelsőbb bimbója,” mert benne van a lehetőség, de a kockázat is, vajon kinyílik-e Isten virága? Az eredendő bűnt lényegében születésünktől magunkban hordozzuk, de az életünknek pont arról kéne szólnia, hogy megtisztulva és megvilágosulva távozzunk a földi vándorlásunkból.

Mit jelent neked a Húsvét?

A természet megújulása mellett az ember lelki-testi megújulását, önvizsgálatát is jelenti ez az időszak. A Húsvét csak a Nagyhéttel karöltve kap igazi értelmet. Ez a mi életünk leképezése is: ahhoz, hogy a magaslatokat megéljük, megértsük, megérdemeljük, meg kell tapasztalnunk a mélységeket is. A Húsvét az isteni szeretet legnagyobb megnyilvánulása, hiszen Isten annyira szereti teremtményeit, hogy egyszülött fiát feláldozta értünk. Nekünk ez nagy kihívás és teher, de egyben ajándék is.

A népdallal kezdte a pályafutását, aztán a népéneken keresztül jutott el az egyházi énekekig...

A népdalok között is nagyon sok olyan éneket találtam, amelynek egyházi kapcsolata van, akár szövegét, akár dallamát tekintve. Búcsújáró helyeken egyházi énekeket, népénekeket is énekeltek. Olyanokat is, amelyeket a templomban nem. Népzene kutatóink egy ideig nem nagyon foglalkoztak ezekkel az énekekkel. Amikor megjelent Erdélyi Zsuzsanna könyve, a Hegyet hágék, lőtöt lépék, fantasztikus hatása volt! Fölnyitotta a szemünk, hogy micsoda kincsek vannak a nép emlékezetében!

Az egyházi énekek hogyan kapcsolódtak az ön hitéhez, neveltetéséhez?

Egy kis katolikus faluban gyerekeskedtem, Pincen. Nagyanyámnak jó hangja volt, előénekes volt a templomban, minden búcsújáró helyre elment. Nagyon erős hite volt. Az ünnepek kiemelkedtek a hétköznapiakból. Mindig előttem van, ahogy a nagypapa fölvette a fehér, vasalt ingjét, és nem csak a testét, a lelkét is felöltöztette ünnepibe. Nekem ez volt a természetes. Persze aztán egy kicsit eltávolodtam ettől, de felnőtként rá kellett döbbenem, hogy eleve már a születésünk a Teremtőnek egy ajándéka, mindnyájan keresztények vagyunk azáltal, hogy világra születtünk. Vagy élünk ezzel az ajándékkal, vagy nem. De előbb-utóbb rá kell döbbenünk, hogy nekünk van az Urra szükségünk, és nem neki ránk. Nekem is volt több ilyen jelzésszerű pillanat az életemben, hogy vissza kell kanyarodnom az Istenhez. Úgy érzem, a lemezeim is ezért születtek. Ebből a belső indíttatásból.

Ezek szerint az éneklés az istentisztelet része is az ön számára?

Az Isten és az Ő alkotásának a dicsőítése. Ami nagyon jó érzés! Templomban énekelni hatalmas lelki ajándék, mert az énekek egészen másként szólnak ott, mint máshol. De más helyen is meg lehet teremteni a templomi hangulatot. És a mindennapokban is megtaláljuk azokat a mozzanatokat, amikor megérezhetjük a kegyelmi állapotot!

Minden hely lehet szent hely?

Igen! Tőlünk függ, mennyire vagyunk nyitottak mások fele, mennyire érezzük meg, hogy kinek van szüksége a segítségre. Nemrégiben fölkértek, hogy legyek az arca „A Rák ellen, emberért, a holnapért” alapítványnak. Nagyon megdöbbenem, merjem-e vállalni a feladatot? Tíz éve gyógyultam ki a betegségből. Soha nem beszéltem nyilvánosság előtt erről. Szerencsére sikerült a Duna TV-ben az élő műsor. Azóta már többen kerestek. Épp most hívott fel Kolozsvárról egy hölgy, akinek emlőrákja volt, hogy tudok-e neki tanácsokkal szolgálni.

Ezek is tanúságtételek. Szinte szégyelljük a betegségeinket...

A betegségek jelzések, hogy valami nincs rendben a lelki életünkkel. Nem szeretjük eléggé önmagunkat. Nekem az volt az üzenete ennek a betegségnek, hogy másokért sokat tettem, magamat pedig nem kényeztettem annyira, amennyire kellett volna. Senkinek az élete nem egyenes út. Ez azért is van, hogy próbára tegyen bennünket az Úr, hogy mire vagyunk képesek. Sokszor krízishelyzetben olyan energiákat összpontosítunk magunkban, amire nem is gondolunk, hogy képesek vagyunk.

A legszörnyűbb, hogy az orvosok mondanak le a betegről. Pedig nekik kéne úgy felkészíteni a beteget, hogy higgyenek. Érttem is imádkoztak. Reformátusok, katolikusok. Az imának hihetetlen gyógyító ereje van.

Ön katolikus maradt?

Igen. De nyitott vagyok mindenfele. A lányom például reformátusokkal, baptistákkal is nagyon jól érzi magát. Az a lényeg, hogy olyan közösséget találjon, ahol barátokra, önzetlen segítőkre talál.

Az ökumené híve?

Igen, teljesen!

A Teremtés dicsérete is ezt tükrözi. Eleve ez volt a célja, vagy így alakult?

Így alakult. A lemeznek volt egy előzménye, egy trilógia: Éneklő egyház, Mondj szívem dalt, és A nap megszentelése. Ezek kimondottan katolikus énekek voltak. Szájer József ötlete volt, hogy mi lenne, ha az Éneklő egyházból válogatnék egy lemezre valót. Amikor láttam, hogy milyen gazdag ez a hagyaték, szétválogattuk témák szerint az énekeket, így lett belőle három lemez! Főleg a régebbi, ma már kevésbé énekelt műveket választottam. Azt akartam, hogy azokat is megérintsék a dalok, akik nem templomba járók. Mert ezek a dalok csodálatos alkotások!

Honnan jött az új lemez ötlete?

Megint Szájer Józsefet kell említenem. Épp egy zárandokúton volt Spanyolországban, és hallgatta a Mint a szép híves patakot, a negyven fokos melegben, amikor megvilágosodott benne, hogy mi lenne, ha az Isten és a természet énekeit válogatnám össze? Adva volt a téma, de csak a római katolikus egyház énekeiből nem telt volna ki egy egész lemez. Sorba vettem az egyes felekezetek énekes könyveit, Bubnó Tamástól például görög katolikus énekeket kaptam. Náluk csak a szövegek vannak az énekes könyvükben, és a dallamra mindig a kántor tanította meg a híveket, mindig szájhagyomány útján. Tehát a nagyszülőkön keresztül jutott az unokáig a dallam. Tamás elmesélte, hogy amikor meghallgatta a kész lemezt, potyogtak a könnyei, mert a gyerekkorát juttatta eszébe. Reformátusoknál is gyönyörű szép énekek, zsoltárok vannak!

Milyen nehézségek merültek fel a lemez összeállításánál?

Izgalmas volt a válogatás, mert nem akartam, hogy nagyon hasonlóak legyenek a szövegek. Pejcsik Péternek is köszönhető a változatosság, aki feldolgozta az énekeket. Arra is nagyon figyeltünk, hogy természetes módon énekeljem a dalokat, tehát nem úgy, mint a templomban szokás. Így egészen más lett a hatás. Könnyedebb. Egyszerűbb befogadni a hallgatóknak is. Vannak itt zsidó, evangélikus, baptista, unitárius énekek. Nekem nagy ajándék, hogy ezt a lemezt megcsinálhattam. Úgy éreztem, hogy na, én most már nyugodtan halhatok meg!

Hogyan fogadta a közönség?

A december 17-ei lemezbemutató gyönyörű volt. A budavári evangélikus templomban annyian voltak, hogy a pótszékek sem voltak elegendőek. Amennyire hideg volt az idő, annyira meleg volt a hangulat, az emberek szeretete szinte áramlott! Én ilyenkor egyébként is el vagyok babonázva, ha éneklek ezeket az énekeket, valahogy más szférában vagyok - szó szerint. Nem sokat tudtunk próbálni a koncert előtt, de pont ez volt a jó benne, mert ott született meg az a

varázs, ami a próbákon még nem.

Gondolom, a közönség is vegyes volt.

Igen, minden felekezettől voltak hallgatók. Bajcsik Géza fotózott is, elmélyült, imádkozó arcokat lehetett látni. Jó érzés, amikor az ember ilyen módon is tud adni optimizmust is, hitet és erőt. Akkor, amikor mindenhol a szétszórátást tapasztaljuk, akárhová nézünk.

Egy az isten?

Igen, ebben hiszek.

Mennyire legyen nyitott egy keresztény más vallások felé?

Minden ember keresi a saját útját. Lehet, hogy katolikusként, keresztényként születik, és felnőtt korára rájön, máshol van a helye. Az a lényeg, hogy megtalálja a helyét, hogy otthon érezze magát. Az embert élete során rengeteg hatás éri, és a példaképek különböző módokon épülnek be a lelkünkbe. Járható útként különböző példákat láthat az ember, és magának kell eldönteni, hogy melyiken indul el.

Kóczián Mária (Talita, 2011, április)

Riport a Családi Kalendáriumba

Sokak szerint alapvetően optimizmus, jókedv, kiegyensúlyozottság sugárzik Önből és abból, ahogy énekel. Honnan meríti az erőt? Hogy találta meg a belső békéjét?

Jókedvem, optimizmusom velem született tulajdonság és eddigi életem örök, hű kísérője. Apró gyermekkoromban, a felvidéki Pinc faluban, ahol minden arcot, mozdulatot ismertem, vártam a csillaghullást, a templomharang jelzését és mindenütt a biztonságérzés egyszerű mosolya fogadott. Mindennek ideje volt, helye volt és az én óvodanélküli, réteken, mezőkön futkározó lényem itt csak habzsolta a szabadságot, jókedvet, a derűt. Ezeket az érzéseket kitörölni nem lehet, még akkor se, ha felnőtt fejjel tisztában vagyok azzal, hogy mindaz, ami gyermekként körülvevett, nem volt állandóan mosollyal tündöklő. A Teremtőtől tehetséget is kaptam, énekehangomat, melyet a falusi templomban, majd a helyi kultúrházban észleltem először, de ahogy peregtek az évek, évtizedek, egyre inkább éreztem, hogy ez az én valódi utam: az emberek vigasztalása, lelki gyógyítása énekeimmel, de párhuzamosan nekem is gyógyír a dalolás. Óriási ajándéka a sorsnak, hogy bárhol és bármikor dalra fakadhatok, külön éltető erő és bizonyosság mások szeretete, mely felém árad. Ez is hozzájárul egyre állandósulóbb belső békém megteremtéséhez. A belső béke megelégségéhez sok-sok alázat szükséges és mindenkor igyekezet mások és önmagad elfogadására. Természetesen lényeges, hogy a rossz kisugárzású embereket igyekszem távolról elkerülni és sűrűn gyakorlom a megbocsátást.

Lemezeiből, énekeiből kiviláglik, hogy hívő ember. Egyik interjúban így fogalmazott: "Főleg a templomi koncerteken érzem, hogy isteni erőt kap az ember, amikor megszólal....Ez egy fantasztikus kegyelmi állapot." Az életének más helyzeteire is tudja azt mondani, hogy „kegyelmi állapot”?

Gyermekkora óta hívő? Hit szempontjából volt valamikor fordulópon az életében? Életüknek szerves része a hit, vallásgyakorlás?

A hit kérdéséről nagyon nehéz beszélni, hiszen lelkünk legmélyebb pontja ez. Gyermek- és ifjúkoromban a mindennapok kísérője volt Isten, hiszen a körülöttem élő világ minden része a Teremtőt dicsérte, hívta, szólította: az emberek nem lehajtott fővel élték napjaikat, dolgoztak földjeiken, de tekintetüket mindig az égre emelték. Az ünnepek fénye ragyogta be a dolgoz hétköznapiak monoton biztonságát, délben a falum lakói mind keresztet vetettek. Minden percükben jelen volt a Mindenható, akitől vigaszt reméltek, kaptak és hálát éreztek, ha valami jóra fordult. Mindent imájukba foglaltak. Együtt éltek a szó szoros értelmében Istenükkel. Ezek az Istent szerető emberek indítottak útnak és kisebb-nagyobb kitérők után ezeknek az embereknek is köszönhetően találtam vissza Uramhoz. A visszatérést világunk sivár globalizációja, a médiák diktálta értéktelen trendek mozdították elő, majd két súlyos rákműtetem ténye is gyorsította, de emellett a 40-50 éves korra megjelenő bölcsesség is elősegítette. A hit olyan mély érzés, eszmeiség, melyet én legszívesebben „elénekelni” tudok, hiszen, „aki szépen énekel, az kétszer imádkozik”. Nemcsak templomi koncertjeimen van módom megtapasztalni ezt a csodás érzést, de végeredményben bárhol megteremthető ez a kegyelmi állapot, ahol jó ügy érdekében munkálkodik az ember, s az, hogy énekeimmel dicsérhetem a Teremtőt, az egyben hihetetlen boldogságérzés, mert ekkor nagyon közel érzem magam az Úrhoz.

Egyik cikkben ezt olvastam Önről: "Élete és művészete egyre jobban kiteljesedik, nem okozott törést súlyos betegsége sem, melyet lélekben megerősödve vészelt át, hogy még jobban értse a világot, éneke gyógyíthassa a meghajszolt embereket és betegeket." Mesélne pár mondatban a betegségéről? Nem volt Önben lázadás, hogy miért pont Ön, miért pont ez a betegség...? Hogyan élte meg a családj ezt a helyzetet? Megváltozott Önben valami a betegség hatására?

Úgy érzi, hogy érti a világot és az embereket? Mi a legjobb, és a legszebb érték az emberekben?
Érte valaha negatív kritika? Hogy dolgozza fel?

Véletlenek nincsenek, de erre sokszor csak későn jön rá az ember. Édesanyám egész élete szorongásban-félelemben telt és az ő aggódó lényét érte el a betegség, ő küldött először orvoshoz, ahol egy szemfenék vizsgálatot végző remek szemészorvosnő Szentendrén határozott szavainak köszönhetően pár hét múlva már túlestem az első műtéten, pedig csak fáradékonyabb voltam és a szemem fénye halovány volt. Ennek immáron tíz éve. Édesanyám sajnos elment, én meggyógyultam. A betegség legyőzésében biztos elsődleges szerepet játszott - sok összetevő mellett - a lelki éghajlataink különbözősége is. Én több boldogsághormonnal szülehettem, több hittel rendelkezek, ezért a legnehezebb pillanatokban sem adtam fel. A hit alatt itt nemcsak a vallásos hitre gondolok.

Ahogy talán mindenkire, a diagnózis sokként hatott rám. Tehetetlennek éreztem magam és tanácstalannak. (Most már sokkal nyugodtabban fogadnék egy hasonló diagnózist). Még jobban zavart a sok rémtörténetet mesélő környezetem, a rendelőintézetek folyosóin kuporgó várakozó tömeg, akik az idő múlásával szemem láttára lettek óráról-órára betegebbek, de lehangolt néhány ismerősöm is, akik a kórházba vonulásamkor léleknyugalommal közölték, hogy „mindenki előbb utóbb meghal.” Mások természetellenes riadalmat sugározva próbáltak kedveskedni. Szerencsémre férjem, gyermekeim, néhány jóbarát szeretete és belső hitem feledtették a mindenhol zúduló negatív hangzásokat.

Csak arra koncentráltam, hogy napról-napra erősödjek, hiszen várt rám szerető családom. Elintéztam, hogy a szobában füstölőt használjak csodás levendulaillattal és a sugárkezelések alatt legszebb népdalainkat énekeltem-dudorásztam, hogy gyorsabban múljon az idő.

Miután túléltem a két súlyos műtétet, majd a néhány sugárkezelést elsőként egy komoly szellemi méregtelenítést kezdtem - kerültem a negatív kisugárzású diktátor szellemiségű embereket, elkezdtem magamra figyelni, egyfajta önvizsgálatot tartottam és azóta egészen más szemmel nézem a világot, önmagamot jobban elfogadom és szeretem és nem akarok annyira megfelelni másoknak. Lelkemre-ösztöneimre hallgatok, s ők mindig jeleznek, hogy számomra ez a járandó út. Valóban újjászülettem, mert jobban tudom mérlegelni a dolgokat és rájöttem, hogy a leglényegesebb és legszebb emberi érték a szeretet, a segítségnyújtás, hiszen ez volt elsősorban az, ami engemet is meggyógyított és megerősített hitemben. Gyógyulásom óta, úgy érzem, hogy képes vagyok szinte kizárólag csak olyasmikkel foglalkozni, ami lelkünket táplálja és teljes igyekezettel óvom-védem és továbbítom értékeinket.

Röviden összefoglalva: bölcsőbb lettem, az élet értelmét, a hitet új dimenziókban élem. Igyekszem fölösleges dolgokkal nem foglalkozni, rosszhatású emberekkel ritkán találkozni, egészségesebben táplálkozom, többet mozgok, tévét nem nézek, mikrohullámút nem használok, a mobilt messze tartom magamtól, élvezettel főzök, olvasok, gyomlálom kertünke... Testi-lelki összhangban vagyok tehát önmagammal. Oscar Wilde szerint: természetesnek lenni a legnehezebb póz. Nekem ez nem póz, hanem természetemből adódó alaptulajdonság. Az örökkön tetszelgő, álvilágot élesztő létforma csak egy ideig járható és súlyos testi-lelki megbetegedéssel járhat.

Szerencsére „munkám” nem munka, hanem örömszerzés és örömközlés, az éneklést szolgálatnak érzem és nagyon jó érzés embertársaim lelkébe boldogságot varázsolni. Ez az én utam, viszont mindenkinek a maga szűk környezetében megadatik egy ösvény, egy út, melyen haladnia kell.

Mára már teljesen hatodrangú, hogy a pályámon mikor számítok egyáltalán hírértéknek, mert ezeket mások kreálják, így elsősorban a magam értékítélete a fontos, de természetesen mint mindenkit, engem sem hagy érzelemmentesen egy-egy rólam szóló híradás, kritika. Negatív kritika ért és ér. Természetesen az építő, jó szándékú bírálatot elfogadom és jól is esik, a rosszindulatú valamikor bosszantott, igaz csak néhány percig, ma teljesen elsiklok fölötte, átlendülök rajta és sajnálom a rosszmájú ítéset - bizonyára boldogtalan ember.

Hogy ismerkedtek meg a férjével?

Férje szervesen bekapcsolódik a munkájába. A közös munka nehezíti vagy segíti a házasságukat? Könnyen megy a váltás a munka és a pihenés között? Egyszerű meghúzni a határokat, hogy pihenésre, a családra is jusson idő?

Hétköznapiak hogy zajlanak?

Férfi és női szerepek napjainkban eléggé felborultak, vagy legalábbis megváltoznak. Önöknél hogy oszlanak meg a szerepek, feladatok?

Feleség, édesanya, művész... hogy tudja ezeket a szerepeket összehangolni? Van példaképe?

Az égiek is egymásnak teremtettek férjemmel, hiszen mindketten felvidéki magyarként Budapesten az Eötvös kollégiumban találtunk egymásra rögtön az első szemeszter első hetében. Utólag kiderült, hogy egykoron egy felföldi hetilapban együtt is szerepeltünk: engem dalaimért dicsértek, páromnak pedig versei jelentek meg ugyanabban a lapban. Férjem valóban kassai gondolkodó polgár, de az élet adta kihívások legyűrésének is nagy mestere, ezért már első télen éjszaka síelni vitt (én számtalan lila folttal túléltem), az első tavasszal egy 25 kilométeres bányaalabirintusban másképp gondolkodunk, de pontosan ez az enyhe diszharmónia (márcsak a nembéli különbözőségünk miatt is) alakul át sok-sok együtt eltöltött év után gyakran totális harmóniává. Az első évtizedekben (néha még ma is) próbált megváltoztatni, de mindig rájön, hogy engem úgy kell elfogadni, ahogyan teremtődtem. Én őt csak gyengéd szavakkal nevelgetem - sokszor eredményesen. A férjem komoly segítőársam pályámon, de mindketten tisztában vagyunk

azzal, hogy első a család és utána hosszan semmi nem következik. Majd valahol a negyedik, ötödik helyen ott kullog a hivatás (nem a munkahely).

Bár nálunk a férfi és nő szerepek teljesen hagyományosak, férjem mégis nagy örömmel pelenkázott, hatalmasakat játszott a gyerekekkel... Az énekesi pályám nem különösebben befolyásolja kapcsolatunkat, csupán az időbeosztásunkat torpédózza meg olykor, de éppen ezért hihetetlenül lényeges mindkettőnknek, hogy amikor csak tehetjük, elvonulunk egy elhagyott világvégi faluba, leköltözünk egy alig megközelíthető tanyára, vagy barangolunk hatalmas hegyek közt menedékházakban aludva hetekig. De elvitt a férjem gyermekestül az észak-laoszi őserdőkbe is. Ilyenkor a természet, a csend, az odafigyelés a lelki megtisztulás az elsődleges, nincs nálunk mobiltelefon, rádiót nem hallgatunk, számítógépet nem használunk. Mint a mai világ egyik fő megrontóját a tévét mélységesen elítéljük és közel két évtizede nem nézzük.

Nálam a feleség, anya, művész és tanár (heti három napot éneket tanítok) szerepek-teendők mára már remekül összeértek, bár manapság a nőkre, így rám is igen sok feladatkör-szerep hárul. Helytállni elsősorban otthon szeretek és ez könnyen megy, mert szeretettel sok mindent el lehet érni. Itt elsősorban a mindennapi élet apró boldogságaira gondolok, melyek elsődlegesek számomra. Ha a parasztházunk nem mindig ragyog a tisztaságtól, attól még lelkeink fényesen ragyoghatnak!

Családjában a művészetre, hitre nevelés mennyire fontos? A hit átadható? Vagy csak vallási formákat, szokásokat lehet átadni? Mik azok az alapértékek melyeket Ön szerint mindenképpen át kell adni a gyerekeknek?

A felcseperedő gyermekeknek elsősorban a szülői példa a fontos, mert pályáskoruktól mintákat utánoznak. Bár ötven fölött kissé átértékeltem a nevelés (nem oktatás!) hatékonyságát - sok-sok embert elemezve - az alaptulajdonságok, a vérmérséklet, a habitus (át)nevelhetőségének lehetőségét. Úgy érzem, hogy már az anyaméhben közel kész felnőttek vagyunk, előre meghatározott életúttal rendelkezünk: 60-70 százalékban kész tulajdonságokkal látjuk meg a napvilágot, az első 7-8 év kb. 20-25 százalékot jelenthet, míg az intézményes nevelés (óvodától az egyetemig) 10-15 százalékot tehet ki. Egyre inkább azt érzem, hogy az öröklött, a Teremtőtől kapott alapértékek-tulajdonságok messzemenően dominánsak minden személy esetében. A nevelésben tehát hatalmas csodákat nem tudunk végrehajtani, de az apró csodák is komoly eredmények. Családunkban egyszerre fontos minden érték továbbadása, mert tudatában vagyunk annak, hogy az öröklött értékek példát, biztonságot adnak. A minőségi élet elsődleges szempontja, hogy olyan támpontokat, támaszpontokat közvetítsünk gyermekeink számára, melyek egy egész életen át végigkísérik őket. Átadtuk a hit fontosságát is, de úgy érzem, hogy mindenkinek saját magának kell megtalálnia a hozzá való utat. (Lányunk most is az útkeresést gyakorolja: három keresztény egyházközösségnek is aktív tagja, a fiúnk az egyházi iskolákban szerzett „pofonok” miatt eltávolodott a vallástól.) A keresztény alapértékeket tartom az élet alappilléreinek, de nagyon elkülönítem a formális vallásgyakorlást a valódi hittől.

Azt hiszem minden tőlünk telhetőt megadtunk két gyermekünknek, most csak ad-hoc felsorolás szintjén említem meg: kiskoruktól mesékkel és altatókkal aludtak el, mindketten mihelyst járni tudtak már hatalmas túrákat tettek velünk, a természet közelséget erősítettük bennük utazásaink során a gyimesi völgyektől, a sivatagokon keresztül az indokínai őserdőkig, mindketten két-három hangszeren tanultak játszani, fiúnk serdülőként zeneszerzéssel is próbálkozott, a könyv, az olvasás nálunk mindennapi tevékenység volt, a nyelvek tanulása nyögvenyelősen, de eredményt hozott (Ádám fiúnk a magyar mellett négy világnyelven beszél), de igen fontos szerep jutott a sportolásnak is: a hatalmas hegyi túrák mellett mindketten remekül úsztak, versenyeket nyerve, komoly biciklitúrákat (éjszakait is) szerveztek, éveken át judoztak és sziklát másztak. Ez utóbbi komoly rettegésben tartotta lelkünket éveken át. Önállóságra nevelésük sikertörténet: 12-13 évesen már egyedül sátoroztak zimankós időkben is, serdülőkoruk óta nem rettentek meg egy nélkülünk való vonatutazástól, repülőttől, fiuk éveken át egy franciaországi önkéntes építőábrában kömüveskedett. A munka szeretetét is örökölték: fiúnk régészeti ásatásokon tevékenykedett, majd éveken át hóban-fagyban és tűző napon koncert- és hajójegyeket árult külföldieknek a Bazilika előtt és a Vörösmarty téren. Lányunk festett, nemezelt, karkötőket, nyakláncokat, fülbevalókat készített és árusította portékáit, természetvédelmi táborot tervezett. Mindketten ugyanabban az alomban nőttek fel, mindketten ugyanazt a nevelést kapták, mégis hatalmas különbség van a két gyermek között. Egyébként Ádám export szakot tanul Kremsben távúton és közben egy francia szállítmányozási cégnél dolgozik, Eszter pedig a Műszaki Egyetemen ipari formatervezést tanul. Mindketten - úgy érzem - boldog emberek, akik az önállóság útján is következetesen haladnak a Teremtő és részben az Otthon meghatározta úton.

Hogy látja korunk családjait, házaspárjait?

Mi a legfontosabb jellemzője egy jó házasságnak?

Korunk családjairól nagy általánosságban igen szomorú képek tárulnak elém. Kevés boldog családot látok magam körül. Számos tényezővel magyarázható ez az állapot, de elsősorban egy teljesen torz, értékválságos, manipulált, médiák által flusztrált beavatkozással. Éppen ezért kiútként egy radikális visszatérést szorgalmaznék a valódi értékek, a múltunk, a hitünk, a kultúránk égisze alá, ahol évszázados szokásrendeknek megfelelően zajlanának a mindennapok. Ez a visszatérő attitűd számos családot menthetne meg, boldogíthatna. Sajnos a világtendenciák, melyeknek hullámai minket is sújtanak, az ellenkezőjét erősítik, de pont ezért kell ellenállni. A mai családok agyonhajszoltak, időhiányban fuldoklóak, minden a megélhetés körül forog, a felülről-kívülről diktált trendik-divatok szerint zajlik, elveszítik önálló személyiségeiket és a globalizált világ kiszolgáltatott rabszolgáivá válnak. Ebben az agyonmanipulált világban valóban nehéz értéket őrizni és közvetíteni, de nem lehetetlen.

A jó házasságnak számos összetevője van, melyeket nekünk magunknak kell mindennap gyakorolni. Nagyon fontos az egymás megbecsülése, elfogadása és tisztelete, a feltétel nélküli szeretet. Kiemelt helyet kell elfoglalnia a közösen

megélt élmények örömeinek, mert egy család valóban szabadidejében tud igazán egymásra hangolódni és az együtt megélt boldog pillanatok tudják valójában tartósítani a kapcsolatot.

Mit jelent Önnek a Család Éve? Mit vár tőle? Fontos ezzel a témával foglalkozni?

Tegyük fel, hogy kívánhat egy konkrét dolgot a családokkal kapcsolatban, ami megvalósulhat ebben az évben. Mi lenne az?

A családnál tökéletesebb szervezet nincs. A társadalom olyan alapsejtje, melynél jobbat nem lehet kitalálni. Vallom, hogy egy zökkenőkkel-vitákkal teleszőtt családi élet is több, jobb, mint a csonka, széthulló, széteső. A Család évében még nagyobb figyelmet kell szentelni a válságát élő családnak. Elsősorban a család előnyeit kell kihangsúlyozni, mert a családban élők egészségesebbek lelkileg, testileg, hiszen a család erős képvisel, mely megvéd bennünket. Szeretném, ha egyre többen vállalnának minél több gyermeket, mert valahol ez életünk egyik alapértelme. Nincs nagyobb öröm a gyermeknél, aki jövőnk és fő megtartó erőnk ezen a Földön !

Visszakanyarodva a művészetéhez: Nemrég megjelent a Teremtés dicsérete című lemeze. Mi volt a fő céljuk ezzel a lemezzel?

Szájer József épp egy zarándokúton volt Spanyolországban, és hallgatta a Mint a szép híves patakra kezdetű zsoltárt, a negyven fokos melegben, amikor megvilágosodott benne, hogy mi lenne, ha az Isten és a természet énekeit válogatnám össze? A lemezre hét egyház teremtést dicsérő legszebb énekeit gyűjtöttem össze és a teljes album felfogható egy összefüggő hálaénekként is. Az albumon a Teremtőt egyként dicsérik a görög katolikus, római katolikus, református, evangélikus, baptista, unitárius és zsidó énekek. A sors nagy ajándéka, hogy ezt a lemezt megcsinálhattam. Úgy érzem most már nyugodtabban halhatok meg!

Mindaz, amivel a Teremtő megajándékozott minket: a szépséges természettel, a hegyekkel, völgyekkel, erdőkkel, vizekkel, az állatokkal, a növényekkel olyan csodák, melyeket óvnunk kell, mert sajnos, ahová a ma embere beteszi a lábát ott pusztít. A természettől rengeteg energiát kaphatunk, hiszen állandóan megújul, változik és ez lelkünkre, viselkedésünkre is kihat. A Teremtő ránk bízta a természetet, a környezetünket. Nekünk kell óvnunk, vigyáznunk. A mi felelősségünk óriási!

Zárszóként: Mit szeretne még mindenképpen megvalósítani az életében? Van nagy álma?

Sok-sok apró mindennapi boldogságot, elérhető örömet kívánok magamnak (és mindenkinek). Nagyon jó lenne minél több jót tenni, értéket felismerni, megismerni és továbbadni. Szeretnék megélni számos impresszionista naplementét, sok kora esti litániát, szeretnék gyönyörködni virágzó kankalinokban és rügyező vörösfenyőkben, tavasszal köszönteni az érkező partifecskét, férjemmel elbujdokolni a világ romlatlan szegleteiben, gyönyörködni a sarki fényben, sokat barangolni hegyekben-völgyekben, szeretnék minél többet olvasni, barátaimat bablevessel fogadni, de elsősorban szeretnék minél több unokát megölelni!

Zupán Veronika, 2011 május vége

Képriport az Árpád Pajzs revkomáromi díjátadásáról

A közel 200 érdeklődő először Gál Tamás színművész, Kátai Zoltán énekmondó és Szvorák Katalin ünnepi műsorát hallgatta meg, majd sor került a kitüntetettek laudációjára és a díj átvételére. Bogár László közgazdász t Dr. Papp Lajos szívsebész, Medveczky Ádám zeneművészt Berczelly István operaénekes, Döbrentei Kornél költőt, író Bakay Kornél régész, Dr. Eöry Ajándok orvost, természetgyógyászt Makovecz Imre építőművész, Egerszegi Krisztina világbajnokot, olimpikont Dr. Hargitay András olimpikon, Sára Sándor filmrendezőt pedig Pörös Géza, a Duna TV főszerkesztője méltatta.

Felvidéki magyarként Malina Hedvig örülhetett a díjnak, őt Batta György felvidéki publicista laudálta. Malina Hedvig a második felvidéki, aki az elmúlt négy év során a kitüntetést megkapta - őt megelőzően Duray Miklós részesült ebben az elismerésben.

A díjátadó ünnepségről készült Barcsik Géza képgalériája:

Felvidék Ma, 2010, július, 6.

<http://www.felvidek.ma/felvidek/kozelet/29301-kepriport-az-arpad-pajzs-revkomaromi-dijatadasarol>

„Árpád Pajzs” díjátadás - először a Felvidéken

Szombaton immár ötödször, ám első ízben a Felvidéken adták át a Szörényi Levente zeneszerző illetve a Holdvilágárok Alapítvány által alapított „Árpád Pajzs” díjat a „magyar szellemi szabadságharcosoknak”. Az idei hét kitüntetett egyike a nyitrai diákként - magyarsága miatt - megvert, s mindmáig elégtételben nem részesített @áková−Malina Hedvig.

A díjalapító tájékoztatása szerint: „Kuratóriumunk először 2007−ben a 907−es pozsonyi csata és Árpád

fejedelem halálának 1 100. évfordulója alkalmából adományozott Árpád Pajzsot annak a 7 kiválasztottnak, akik munkásságukkal és életvitelükkel szolgálják a magyarságot és a nemzeti érdekeket. Ez a díj jelképes lelki, szellemi és erkölcsi védelmet nyújt a díjazottaknak. Az előző években többek között Balczó András öttusázó, Kallós Zoltán népzene kutató, Tőkés László püspök, Duray Miklós író−politikus, Kassai Lajos hagyományörző lovasíjász, Grosics Gyula sportlegenda, Makovecz Imre építőművész és Papp Lajos szívsebész vehette át a pajzsot. A magyar nemzethez fennhíjazás nélkül ragaszkodó díjazottak száma 35−re nőtt...”.

A komáromi Tiszti Pavilon dísztermében megtartott ünnepségen előbb Gál Tamás színművész tolmácsolásában hangzottak el azonosságtudatot erősítő versek. Szvorák Katalin és Kátay Zoltán dalai után Horváth Frigyes kuratóriumi elnök mutatta be a szentendrei székhelyű Holdvirágárok Alapítvány tevékenységét, majd a díjátadó ceremónia következett. Az idei díjazottakat - Bogár László közgazdászt, Medveczky Ádám zeneművészt, Döbrentei Kornél irodalmárt, dr. Eöry Ajándok orvos−természetgyógyászt, az évszázad sportolójának választott Egerszegi Krisztinát, a meghurcolt felvidéki Malina Hedviget és Sára Sándor filmrendezőt - jeles laudátorok: dr. Papp Lajos szívsebész, Berczelly István operaénekes, Bakay Kornél régész, Makovecz Imre építőművész, dr. Hargitay András olimpikon, id. Batta György író és Pörös Géza, a Duna TV főszerkesztője méltatták. Az oklevelet Horváth Frigyes elnök, a pajzsot Szcuka Attila kurátor adta át a magyarság élharcosainak, akik aláírták az emléklapot. A Himnusz közös elénekzése után az immár 28 éves Hedvig, kétgyermekes családanya és tanárnő olvasóinknak elmondta: „Megható és felemelő érzés ilyen - magyarságukért minden helyzetben bátran kiálló - szellemi nagyságok között díjban részesülni! Ez az ünnepség újabb lelki erővel tölt fel engem, hogy tovább folytassam az igazamért vívott küzdelmemet. Sajnos, hivatalosan mindmáig nem sikerült bebizonyítani az igazságot, bár a magyarok mellett több jeles szlovák értelmiségi is hisz nekem és kiáll mellettem. A lelki sebeim még nem gyógyulhattak be, de örömdetes, hogy az igazság feltárása során a családom támogatását is élvezhetem. Mindez arra ösztönöz, hogy sose adjam fel...”.

Ahogy az egyik méltatásban is elhangzott: „Révkomárom Klapkáék hősi helytállásának köszönhetően megbecsült nemzeti kegyhellyé vált, amely az Árpád Pajzs díjátadó ünnepségéhez méltó helyszínnek bizonyult”, ezért talán első, de nem utolsó alkalommal fogadhatta a mindenkori helytállásukkal példát mutató „szellemi szabadságharcosokat”.

NAGY−MISKÓ I., Szabad Újság, 2011. július 06. szerda, 15:33

Öt éve a templomért

....Haláláig Bánffy György is csak kivételes esetben hiányzott: a tavaly szeptemberben elhunyt Kossuth-díjas színművész hol szereplőként és szervezőként, hol nézőként, de szinte mindig ott volt a Templomkerti Estéken. A II. kerületi önkormányzat is azonnal a Bődey házaspár mellé állt, amit az anyagi támogatás mellett dr. Láng Zsolt polgármester fővédnöksége is jelez.

Az elmúlt öt évben rengeteg művész szórakoztatta a közönséget. Császár Angela és Ferencz Éva, Rudolf Péter és Nagy-Kálozy Eszter, Pitti Katalin és Cseke Péter, Eperjes Károly és Kovács Ákos, Jókai Anna és Tolcsvay Béla, Czígány György és Szvorák Katalin, s a sor még hosszasan folytatható lenne. Mint Bődey Sándorék mesélik, lassan nem azon kell gondolkodniuk, hogy kit tudnak meghívni, hanem azon, hogy az önként segíteni jelentkező művészek mindegyikének találjanak megfelelő fellépési időpontot. (

A múlt szombati rendezvény több okból is ünnepi volt: nem csupán az idei évad nyitánya, hanem az ötéves évforduló alkalmából rendezett gálaműsor is volt, amelyet Balázs Péter, a szolnoki Szigligeti Színház igazgatója állított össze. Az ősz végét idéző hűvös idő ellenére ezúttal is megteltek a szabadtéri oltárral szemben felállított padsorok, s a hagyományoknak megfelelően az egyébként ingyenes rendezvény közönsége ezúttal is bőkezű volt, 144 ezer forint gyűlt össze. A cél azonban ezúttal rendhagyó volt: Esterházy László címzetes prépost, a Kisboldogasszony Bazilika plébánosa ugyanis bejelentette, a befolyt összeget kivételesen továbbadományozzák, az államadósság csökkentésére létrehozott alaphoz utalják át.

De most szombaton, amikor 19 órától a Csík zenekar lép fel, már ismét a templom szépítését segítheti a várhatóan népes közönség. (bándy)

Demokrata, 2011-07-07

Illés Lajos emlékkoncert lesz Tusnádfürdön

Illés Lajos-emlékkoncert zárja az idei Bálványosi Nyári Szabadegyetemet Tusnádfürdön július huszonharmadikán. A koncert ötletét Makkai Lilla református lelkész, Illés Lajos özvegye vetette fel a szervezőknek. Mint mondta: "A tusnádfürdői rendezvény a magyarság és a nemzeti összefogás fontos helyszíne, azt a szellemiséget képviseli, amit Illés Lajos is, ezért méltó hely egy emlékkoncertnek" Az Illés együttes alapítója emléke előtt fellépéssel tiszteleg mások mellett Varga Miklós, a Bergendy testvérpár, Homonyik Sándor, Szvorák Katalin és Kalapács József is.

Amadeus Rádió

Szvorák Katalin: Emlékfoszlányok Illés Lajosról

A bálványosi emlékkoncert apropója irattatja velem örökkön visszatérő gondolataimat Lajosról. Bár nem vagyok a szavak embere, - akárcsak Lajos se volt -, de az iránta való mélységes tisztelet, szeretet vezérel most engem. A mostani meghívás különleges öröm számomra, az egykori felvidékieknek, az meg külön jelentőséggel bír a szívemben, hogy Illés Lajosra emlékezzünk zenéjén keresztül.

Amikor én még kislány voltam, tízévesen a 68-as táncdalfesztivált hallgattam lelkesen, amikor még Lajos is „kisirác volt...” Olyan hangot ütött meg az Illés, hogy odaát a Felvidéken is megtelt a magyar lélek vele. Népdalénekesként is fűjtam a dalaikat, mert a zenéjük magyar volt és rólunk szólt. Ezért is volt óriási öröm és megtiszteltetés, amikor jóval később, személyesen is kapcsolatba kerültünk 95 tájkán. Lajos ekképpen nyilatkozott erről: „Kati volt a Magyar Ének című művem egyik főszereplője. Megragadott gyönyörű hangja, megéreztem, több van benne, mint amit eddig megismerhettünk”. Majd következett a Betlehem csillaga, ahol Mária szerepét kaptam. Sose volt számomra nehéz műveinek eléneklése, hiszen elég volt természetes önmagam megszólaltatása. Lajos is ilyen volt: minden sallangmentesen működött nála, így könnyű volt vele együttműködni.

Külön két albumot is készített számomra: a népdalátiratokból álló Válaszúton-t és a gyermekeknek szóló versmegzenésítéses Álomföldön-t. Nagyon jó érzés volt vele együttalkotni, hiszen zsenialitása adott volt, a sebessége pedig hihetetlen. Napok alatt születtek meg zeneszámai. Mókás és viccelődős Lajos volt a stúdió parancsnoka és külön-külön minden szereplő növendékemet megölelte, megörvendezettte. A gyermeklemezről mindenki fújja a Talabér slágert, a Válaszútonról a csodás népdalfeldolgozások mellett a „Miért hagytuk, hogy így legyen” című kakukktójtást élveztem a legjobban. Féltve őrzött kincsként hosszú évekig dédelgettem a nemzetiszínű szalaggal átkötött sárga rózsacsokrát és mind a mai napig elevenen él bennem a Magyar ének erdélyi turnéjának néhány napja, amikor Énlakán vendégeskedtem Lajoséknál, ahol igazi felszabadult énjét élvezhettük. Együtt szedtük le a szomszéd házról azt a csodás feliratos tetőcserepet, mely a mai napig kandallónk peremét díszíti. Később elhozta hozzánk látogatóba atyai jóbarátját, az énlakai lelkészt, Dancs Lajost. Milyen jó érzés, hogy a vendégkönyvünk is megörökítette emléküket: „....Ahol a Firtos lova hátán még szunnyad a Gondviselés...” Majd holland barátait kalauzolta hozzánk, akikkel együtt mulattuk az időt pilisszentlászlói otthonunk udvarán.

Szomorú volt elmenetele, de zenéje, emberi nagysága örökké él bennem, mint ahogy Szokolay Zoltán búcsúztató verse is:

„Fenn ül már az égi kántor.

Zúzos, jeges glóriája

rácsúszik a homlokára,

keze billentyűkön táncol,

lába ráfagy a pedálra,

de szemében öröm lángol,

azzal tekint utójára

ránk, az itthagott világra....”

Biztos vagyok benne, hogy most is kíváncsian figyeli sorsunkat, kíséri énekeinket és Bálványoson is velünk lesz az égi kántor és „szemében öröm lángol”.

<http://www.tusvanyos.ro/index.php?cmd=cikk&id=00159>

Szentendrén is bemutatkozik Szvorák Katalin új lemeze

Történelmi egyházak teremtést dicsérő énekei csendülnek fel augusztus 6-án a szentendrei Barcsay udvarban, ahol Szvorák Katalin legújabb, A Teremtés dicsérete című lemezével ismerkedhetnek meg az érdeklődők.

Az este hét órakor kezdődő hangversenyen görög katolikus, római katolikus, református, evangélikus, unitárius, baptista és zsidó énekek csendülnek fel, kortárs zenei megközelítésben - mondta el az MTI-nek Szvorák Katalin. A múlt év késő őszén megjelent ökumenikus lemez első bemutatójára tavaly decemberben került sor a budavári evangélikus templomban.

„Az énekek üzenete ma is nagyon időszerű, mai feladatainkat is tükrözik, hogy micsoda felelősség van az ember kezében. Nem vigyázunk eléggé a természetre, amelyet az Urunk megteremtett” - mondta az énekes. Hozzátette: A jellegzetes dallamvilágukkal megszólaló énekek arra emlékeztetnek, hogy milyen parányi az ember az őt körülvevő természethez képest.

Mint elmondta, az új album voltaképpen egy lemeztrilógia folytatása. A 2007-es Éneklő egyház a Római Katolikus Népénektréből válogatva kalauzolja végig a hallgatókat a jeles egyházi ünnepeken, adventtől egészen pünkösdig. Az egy évvel később megjelent Mondj szívem dalt, a Mária énekeket és a magyar szenteket veszi sorra, míg a 2009-es A nap megszentelése című albumon zsoltárok, imádságok és himnuszok kaptak helyet.

A lemez teljes hanganyagát felvonultató hetven perces koncerten Andrejszki Judit éneke, orgona- és csembaló játéka a régi zenét, a hegedűn közreműködő Kórodi Júlia a komolyzenét, míg a cselló, hegedű és brácsa dallamokért felelős Pejtsik Péter a kortárs zenét képviseli.

„Az ő művészete, a népzene dallamkincse, évszázadokkal köt össze minket: őseinkkel, a múltunkkal - és fölfelé is köt: az egyházi népelemek révén az élet fensőbb értelméhez. Katalin kiéneklie a kódexekből, élővé varázsolja a hagyományt” - olvasható Schmitt Pál, a Magyar Köztársaság Elnöke, A Teremtés dicsérete című albumhoz írt ajánló soraiban.

A szentendrei Barcsay udvar (eső esetén a Városháza Dísztermében) megrendezésre kerülő hangverseny háziasszonya Kudlik Júlia lesz. A koncertre 2200 forintért válthatnak jegyet az érdeklődők, akik a hangversenyt követően személyesen is találkozhatnak az énekesnővel, a lemezedikálás során.

MTI

Névjegy

Szvorák Katalin népdalénekes

Losoncon született, az Ipoly menti Pincen volt gyermek, Füleken járt iskolába

Az ELTE magyar-könyvtár szakán szerzett diplomát

A „Röpülj páva” győztese lett 1981-ben

Liszt - és Kodály - díjas

Alternatív Kossuth-díjat kapott 2010-ben

33 év alatt több mint 3000 koncertet adott

33 országban énekelt

27 lemeze jelent meg

Népdaltanár Szentendrén a Vujicsics Tihamér Zeneiskolában

Férjezett, két gyermekük van: Ádám és Eszter

*

Miben hisz?

- Hiszek az isteni gondviselésben, az emberi jószágban, a szeretetben, a zene gyógyító lélektől-lélekig ható üzenetében, a művészetek embert formáló, nemesítő erejében.

Van-e legjobb barátja?

- Legjobb nincs, de tucatnyi jó van. Ők azok, akikkel bárhol és bármikor ott folytatjuk őszinte csevelyünket, ahol valamikor abbahagytuk. Néha egy-két év is eltelik közben. Egyébként a gyermekkor őszinteségének legnagyobb ajándéka az önzetlen barátság. Nekem Képes Jolika adatott, akivel a pinci dombokon a legnagyobb szabadságban csatangoltunk, élveztük a hajnali harmatot, megmártóztunk az „Ipóba”, iskolává alakítottuk a baromfiudvart.

Melyik tulajdonságát szereti legjobban?

- Nehéz válaszolnom, de talán a megbízhatóságot, az önfegyelmet és a mérhetetlen - egyeseknek már fájó - természetességem említeném.

És melyiket legkevésbé?

- Ezekből is van egy tucat, de első helyen gátlásosságom, kishitűségem, szófukarságom és határozatlanságom viselem nehezen, bár az elmúlt években csiszolódni-átalakulni látszom.

Melyik a kedvenc verse?

- Állandóan változó, most éppen felvidéki barátom, Batta György csodás költeménye: Egy mondat a szeretetről

Szokott-e egyedül, csak magának énekelni?

- Természetesen. S, ha belekezek, alig tudom abbahagyni.

Hol énekelt a legtöbb ember előtt?

- Soha nem számoltam. Tudom, hogy egy spanyolországi fesztiválon egy egész stadion flamenco ritmusú tapssal köszönte meg a magyar népzene. Egyébként 4-5 embernek ugyanolyan lélekkel énekelek, mint tízezernek, sőt...

Mit csinál közvetlenül fellépés előtt?

- Izgulok. Nem jó velem ilyenkor szóba elegyedni, mert ekkor a magányt szeretem és bezárt oroszládként járkálok fel-alá.

Mit szeretne elérni?

- Szeretnék még néhány magas csúcsot megmászni, lecsónakázni a Duna Deltáig, sok jó könyvet olvasni és sok unokát dédelgetni.

Hány lemeze jelent meg eddig, és mi lesz a következő?

- A 27. tematikus albumnál tartok. A legvisszhangtalanabbak a legkedvesebbek nekem, így a Kárpát-medence népeit békítő többnyelvű sorozat, vagy a múlt évben megjelent hét egyház legszebb Teremtést dicsérő énekeit tartalmazó kiadvány.

Készülőben van egy újabb gyermeklemez, csupán pénz kérdése megjelenése.

Mi a legnehezebb a tanításban?

- A felelősség.

És mi a legjobb?

- A tanítványaim őszinte szeretete, a kölcsönös megbecsülés és az éneklés öröme.

Hol nyaral(t) a nyáron?

- Májusban előnyaraltam férjemmel és Szörényi Leventével Santorini szigetén, ahol a minosi kultúra tündöklését és bukását tanulmányoztuk, júliusban néhány napra az erdélyi Arany-Háromszög és Sikaszó van tervbe véve és augusztusban az albán hegyvidék.

Hová szeretne eljutni? (melyik országba, városba?)

- Világvégi helyekre vágyom, melyek kizárólag gyalog, biciklin, szekéren közelíthetők meg. Távoli ábrándok: kószálni az Andokban, állatokat figyelni a szavannán, és Gauguin nyomait keresni Tahiti szigetén.

Mire nem sajnálja a pénzt?

- Utazásra soha nem sajnáltam, így barangolhattam Brazília eldugott szegleteiben, laoszi őserdőkben, afrikai sivatagokban, megmászta az Etnát és majdnem az Elbruszt is.

És mire sajnálja?

- Férjem cigarettáira.

Melyik volt élete legnehezebb időszaka?

- Közel tíz esztendeje. Ekkor veszítettem el szüleimet és kétszer műtöttek rákra.

Melyik tárgyához kötődik legerősebben?

- Ahhoz a gyűrűmhöz, melyet a férjem által talált nemesopál díszít. Én magam is napokat töltöttem a veresvágási nemesopálbánya mélyében. Itt dőlt el véglegesen, hogy a párom engem választ.

Mikor játszott utoljára?

- Pár napja a szomszédék 5 hónapos Regőjével. Néha úgy érzem, hogy az egész élet egy nagy játék és túl rövid ahhoz, hogy ne legyek mindig optimista.

Hulej Emese (megjelenik a Nők Lapjában augusztus legelején)

„Mélyebb zenei műveltség mindig csak ott fejlődött, ahol ének volt az alapja. A hangszer a kevesek, kiváltságosak dolga. Az emberi hang, a mindenkinek hozzáférhető, ingyenes és mégis legszebb hangszer lehet csak általános, sokakra kiterjedő zenekultúra termő talaja.” (Kodály Zoltán)

A szív hangja

Szvorák Katalin: nemzetünk legősbibb kifejezési módja a népdal

Különleges meghittséget, emelkedettséget érezhet az, aki hallja csicsergően csengő, hajlításokkal büszkélkedő, mennyei énekhangját. Talántuma a magasból közelít hozzánk, mégis a földön talál ránk. Megérint és fogva tart.

Aztán ismét felrepít.

Természetessége átszőtt minden nemességgel. És ettől ragyog, ahogy írták róla, ő a „napsugár kishúga”. Az emberi szívek áhitott reménye. Kodály Zoltán hagyatékának, érzelmvilágának lüktetése.

Nemes egyszerűséggel énekel és ettől ő a Szvorák Katalin.

Amikor legutóbb egy pilisi falu apró templomában, egy jótékonyági koncerten felcsendült a hangja, megdermedt a levegő. Szívekbe markolt.

- Önt a Jóisten nagyvonalú talentummal, csodálatos orgániummal áldotta meg. A hangja egyben a hangszere is, amely zenei kíséret nélkül is eljut a lelkekhez. Képezte is a hangját, vagy veleszületett természetességgel énekel?

- A válasz egyszerű: így születtem és Pincen, abban a közel háromszáz lelkes kis magyar faluban Losonc mellett, sokan látták meg a napvilágot így. Vasárnaponként a templom csodás hangversenyteremmé alakult. Működött még akkor a nagycsalád, a kukoricafosztás, legeltetés... Mind-mind spontán alkalmak voltak az éneklésre. Az első „nem spontán” fellépésem háromévesen a falusi kultúrház avatóján sírással kezdődött.

- Vajon miért törött el a mécses?

- Bizonyára gyermeki lelkemnek hatalmas terhet jelentett, hogy barátném bizonytalanul kezdte el a Hopp, Juliska kezdetű közismert gyermekdalunkat és látva a kíváncsi tömeget, érezve a feszültséget, ez volt a legtermészetesebb reakcióm.

- Gyermekkorában a Felvidéken a családjában magyarul vagy szlovákul énekeltek? Meséljen a gyökereiről!

Paraszt és juhász felmenőim egyszerű magyar emberek voltak. Mikrovilágom, a kis falu teljesen magyar volt, csak három szlovák család telepedett meg Pincen. Füleken, ahol később laktam, találkoztam valójában szlovákokkal, de kellő távolságból, kissé félve szemléltem őket, mert nem beszéltem nyelvtanilag tökéletesen nyelvüket. Ők jelentették az ország hivatalosságát, én meg sokszor „hívatlannak” éreztem magam köztük.

- Hallva Önt magyarul és szlovákul énekelni, a dalok stílusából úgy éreztem, sok közös elem van a népdalok között, a két

zenei kultúra hatott egymásra. Fontosnak tarja, hogy fellépésein különböző népek népzeneje hangozzon fel? Egyáltalán a Kárpát-medence dalkincsét vigye az emberekhez közel?

- Átkerülve az anyaországba kezdtem el igazán értékelni a Kárpát-medence minden népét, nemzetiségét, ekkor választottam ezt a tágabb szellemi hazát. Nyolc, illetve kilenc önálló albumom mind a békés együttélést példázza, bár sokszor érzem munkásságom „harmadik-utasságát”, hírnélküliségét, mégis örökön visszatérő témám lesz a közös dallamvilág kutatása. Lemezbemutatóim lényegében nem voltak. Tartottam egy többnyelvű karácsonyi koncertet zártkörben a Mátyás-templomban, egyszer pedig a Millenárison a Tavaszi Fesztiválon, tizenhat külföldi zenésszel. Pár hete nagyon jól esett, hogy a Sándor-palotában a V4-országok elnökei és elnökeinek énekelhettem négy nyelven közös dallamokat. Különleges öröm részemre, hogy november 17-én, Budapestért-díjat kapok, Tarlós István főpolgármestertől: „a Kárpát-medence népeinek népzenei hagyományait magas színvonalon tolmácsoló, három évtizedes előadóművészi pályafutásáért” - olvasható az értesítő levélben. Egyébként legtöbb műsoromba belecsempészek egy-egy dallampárhuzamot is, így is jelezve, hogy a megbékélést mennyire fontosnak tartom.

- Úgy tudom, festői környezetben a Pilis lelkében, Pilisszentlászlón él. Honlapján az Emlékkép-foszlányokban így ír arról, ami önnek a legfontosabb: „A friss harmat, zsenge családom, egy siheder vörösfenyő görbén nőtt ága, búbos kemencénk, esti litániák, mosolygó kankalinok, tündöklő szemek, barátaim, kacsintó partifecskek, a moha, a páfrány, egy impresszionista naplemente...” Valóban ennyire meghatározó Önnek az otthon, a család, a táj?

A családnál tökéletesebb szervezet nem létezik. A nagycsalád pedig világhatalom. A társadalom alapsejtje a már említett közösség, és ennél jobbat nem lehet kitalálni. Egy vitákkal teleszőtt családi élet is több, jobb, mint a csonka, széthulló, széteső. A családban élők egészségesebbek lelkileg, testileg. A család erőt képvisel, mely megvéd bennünket. Örölnék, ha egyre többen vállalnának minél több gyermeket, mert valahol ez életünk egyik alapértelme. A családi háznál se találtak ki jobbat. Férjemmel mindketten bikajegyűként örök házszépítők vagyunk. Nem véletlen a Pilis választása sem, hiszen mindkettőnknek gyermek- és ifjúkorunk színhelyét, a felvidéki szülőföldet juttatják eszünkbe. Az se véletlen, hogy Pilisszentlászlón nagyon jól esik az idősebbeknek „Daj Bozse dobri gyeny”-t köszönni.

- Mikor tudatosult Önben, hogy zenei pályára lép, hogy ott van a helye? Konkrétan az autentikus népzenevel mikor kezdett hivatásszerűen foglalkozni?

- Hatalmas ifjú útkeresős korszakomban legszívesebben sportoltam és versenyeket nyertem futásban és távolugrásban, operett primadonna szerepeket játszottam a helyi műkedvelőkkel, nagyon szerettem rajzolni, valamint táncdalokat énekelni. Több járási és megyei versenyt nyertem meg Kovács Kati számokkal, akit ma is példaképemnek érzek. Ő is hadar, vidékről érkezett, sőt a mai napig nem tanult meg „budapestiül”. Serdülőként néptáncolni is jártam a fülekpüspöki Palóc Táncegyüttesbe. Itt kezdtem el népdalt énekelni és rájönni, hogy lelki éghajlatomnak ez a műfaj rendeltetett. 1976-ban, majd két évvel később megnyertem a szlovákiai magyarok népdalversenyét, ’80-ban elsőként külföldi magyarként Pozsgay Imrétől átvehettem a budapesti Parlamentben a Népművészet Ifjú Mestere kitüntetését, és ’81-ben budapesti egyetemistaként, megnyertem a Röpülj páva művészeti vetélkedőt. Lényegében azóta hivatásszerűen énekelek, szájról-szájra terjedve.

- Ön nem változik, most is olyan közvetlen és kedves, mint pályája kezdetén. Beszélgetésünk idején is ugyanúgy mosolyog, szerényen válaszol. A tanítványainál milyen eszközt vet be, hogy elérje tervezett pedagógiai hatását? Egyáltalán milyen módszerekkel és hol tanít? Milyen eredményeket ért el eddig?

Sokakat irritál, hogy én valóban jól érzem magam a saját bőrömben. Nem vágyom többre és másra, ezért valóban nem változom, esetleg egy kicsit bölcsőbb lettem. Egy vagyok önmagammal és mindenfajta allűrre, tettetésre képtelen vagyok. Nem is tudnak velem mit kezdeni a kétszínűek és kaméleonok, a kultúrát alakítók, a bármiféle hatalmat gyakorlók. Nincsenek eszközeim, nem vagyok egy tudatos nevelő, csak az érzéseim, a szívem diktál, az ösztönös lelkemből áradó éneklés vonz egyre több növendéket felém. Együtt énekelünk, kiénekeljük örömeinket, bánatunkat. Vannak idősebb felnőttek tanítványaim is, akik pszichiáter helyett engem választottak. A szentendrei Vujicsics Tihamér Zeneiskolában - immáron több mint másfél évtizede -, nem az a jó néhány tanítvány versenyeredménye számít lelkemnek, hanem az a biztos tudat, hogy én is hozzájárultam sok-sok gyermek lelki fejlődéséhez, méghozzá nemzetünk legősibb kifejezési módján, a népdalokon keresztül.

- Az éves fellépési programját áttekintve kiderül, hogy embertelen munkát végez, rengeteg fellépése van. Azt olvastam, az elmúlt harminchárom évben, több mint háromezer koncertet adott, három kontinens harmincegy országában. Megosztaná az olvasóval néhány élményét?

- Valóban rengeteget szerepeltem és a mai napig így van ez. Néha én is csodálkozom a számokon, hiszen soha nem volt menedzserem. Az önmenedzselés Makó - Jeruzsálem távolságra van lelkemben. Kül- és belföldi útjaim kilencven százaléka szájról-szájra terjedésnek köszönhető, mert rögtön megérzik kint is, mint ahogy egy salzburgi hölgy mondta: „Sie singt mit Herz und Seele!”. Szinte kizárólag kisközösségek hívnak mindenüvé, a nagy fesztiválok és a rivalda messze elkerült. Hál’istennek. Az országot szólistaként, hivatalosan körülbelül egy tucatszor képviseltem eddig külföldön. Ez is sok mindent elárul.

- Önálló művészként az előadásaiból - egy részük játékonysági hangverseny - meg tud élni? Úgy általában kellőképpen elismerik manapság a művészetet, a művészeket?

- Mostanában koncertjeim nagy része játékonysági, de ez örömmel tölt el, hiszen én így szolgállok. Az már más lapra

tartozik, hogy meg lehet-e élni ebből, de én nem panaszkodom, mert manapság mindenki panaszkodik. Inkább meghallgatom őket és segítek, ha módomban áll. Ha nem tudok Gauguin nyomába menni Tahitire, akkor boldogan kirándulok a Pilisben is. Volt, hogy luxus-elit fogadásról kimenekültem, hogy a Pilisben sátorozzak, és tábortűznél szalonnát süthessek. Ez utóbbi az igazi emlék.

- Liszt-díja mellett még egy Alternatív Kossuth-díjjal is elismerték a munkásságát. Mit jelentett Önnek ez a kitüntetés?

- Az Alternatív Kossuth-díj szívemhez nagyon közelálló, mert szívből adták, és mert alternatív, mint egész pályafutásom. Ennél büszkébb már csak arra vagyok, hogy Pinc falu díszpolgára lehetek.

- Ön huszonhét önálló hanghordozóval büszkélkedhet. Dalait saját maga gyűjti? Műsorait, lemezeit milyen elvek alapján válogatja össze?

- Vannak egyházi kiadványaim, gyereklemezeim, megzenésített verses lemezem, a Kárpát-medence népeinek közös dallamaiból összeállított sorozatom, de készítettem száz példányban csak szlovák-magyar népdalpárhuzamokra épülő CD-t is. Ez volt a válaszom a szlovákiai nyelvtörvényre. Mindnek külön-külön komoly szerkezete és küldetése van. Amennyire életem, életvitelem, gondolkodásom ösztönös, annyira tudatosan készítettem eddig a huszonhét tematikus albumot. Ezt gyorsan növelhetném, de azért hosszasan szeretnék még élni, így évente csak egyet szándékozok megjelentetni.

- A háromrészes albumának az egyházi dalok, mint Istenhez énekelt fohászok, imák képezik az alapmotívumát, a dalok mondanivalóját. Ezekre hol talált rá? Mi a különbség a három kiadvány között?

- Sőt, van egy negyedik is: A Teremtés dicsérete. Ennek a lemeznek volt egy előzménye, egy trilógia: Éneklő Egyház, Mondj szívem dalt, és A nap megszentelése. Ezek kimondottan katolikus énekek voltak és az Éneklő Egyház kötetből válogattam, főleg a régebbi, ma már kevésbé énekelt műveket választottam. Az első Adventtől- Pünkösdig hallhatók legszebb egyházi énekeink, a másodikon a magyar szentek és a Szűz Mária énekek találhatók, míg a harmadikon himnuszok, zsoltárok és imák.

A Teremtés dicsérete Szájer József ötlete alapján született. Egy zárándokúton volt Spanyolországban, és hallgatta a Mint a szép híves patakon-t, a negyven fokos melegben. És ekkor született meg benne az terv, hogy az Isten és a természet énekeit válogassam össze. Sorba vettem az egyes felekezetek énekes könyveit. Vannak itt görög katolikus, református, zsidó, evangélikus, baptista és unitárius énekek is. Nekem nagy ajándék, hogy ezt a lemezt elkészíthettem. Jó érzés, amikor az ember ilyen módon is tud optimizmust közvetíteni, hitet és erőt. Akkor, amikor mindenhol a szétszórátást tapasztaljuk, akárhová nézünk.

- Fontos Önnek a hit?

- Nagyon, bár a hit kérdéséről nagyon nehéz beszélni, hiszen lelkünk legmélyebb pontja ez. Egykoron mindennapjaim kísérője volt Isten. Elődeim és valamikori környezetem tagjai együtt éltek a szó szoros értelmében Istenükkel. Ezek az Istent szerető emberek indítottak útnak, ezeknek az embereknek is köszönhetem, hogy ismét visszatálaltam Uramhoz. A sivár globalizáció, a médiakacsák hápogása, a trendik értéktelensége egyértelműen gyorsították közelségemet az Úrhoz. A hit olyan mély érzés, eszmeiség, melyet én legszívesebben „elénekelné” tudok, hiszen, „aki szépen énekel, az kétszer imádkozik”. Nemcsak templomi koncertjeimen van módom meg tapasztalni ezt a csodás érzést, de végeredményben bárhol megteremthető ez a kegyelmi állapot, ahol jó ügy érdekében munkálkodik az ember, s az, hogy énekeimmel dicsérhetem a Teremtőt, az egyben hihetetlen boldogságérzés, mert ekkor nagyon közel érzem magam az Úrhoz.

- Gyakran éneklő a Himnuszt, vagy a Szózatot nemzeti ünnepeinken. Ön számára az effajta szerepvállalás egyben hitvallás is?

- A Himnusz és a Szózat éneklése számomra kegyelmi állapot, hiszen nekem, mint egykoron „határontúlinak” mindkettő hihetetlen többletjelentéssel bír, így lelkileg igen hosszán készülök egy-egy ilyen eseményre. Különleges élmény a Szózatot énekelni, melyet én szólaltattam meg először a capella Mádl Ferenc köztársasági elnöki beiktatásán. Énekeltem egyszer az amerikai himnuszt is, amikor Orbán Viktor miniszterelnököt kitüntették Washingtonban. A közönség hosszú tapssal jutalmazott. Legutóbb most október 23-án a kapcsán az Oslói Magyar Nagykövetségünk kérésére két alkalommal a norvég himnuszt is énekeltem. A koncerteket pedig norvégul konferáltam. A közönség java azt hitte, hogy komoly nyelvi tanfolyam után vagyok, pedig egy kukkot se tudok norvégul csak jó a hallásom.

- Gyakran úton van, majd ismét megérkezik. Melyiket élvezi jobban?

- Nagyon szeretek úton lenni, de jobban szeretek megérkezni. És leginkább a Kárpát-medencébe, az otthonomba. Valójában Pilisszentlászlón csodás otthont teremtettünk így most ide vágyom leginkább, de sokszor vagyunk a Kójsói-havasokban, így oda is húz a szívem. Gyakran keressük fel még élő rokonságunkat Füleken és Kassán. Most halottak napja táján pedig, féltucatnyi anyaországon túli temetőt látogatunk meg.

- A mai zűrzavaros világban, amikor igénytelen mulatós zene folyik a csatornákból, van-e befogadási vágy a tiszta, nemes, népi ihletésű muzsikára? A tiszta énekhangra?

- Igény van, pontosabban lenne, de amit nem ismerünk, arról nem tudunk, így az igény lángja sem lobbanhat fel. Sajnos médiánk bulvárhisztóriája ezt fuvalja. „Istennek, csak a fodrászomnál kényszerülök nézni a TV-t, ott látom az igénytelen bulvársajtót is. Szerencsére ritkán járok fodrászhoz.

-Fontosnak tartja, hogy a fiatalok a népzeneen keresztül tanulják meg a zenei anyanyelvüket? Egyáltalán a népdal milyen hatással van rájuk?

- Kodály tanár úr nem véletlenül szorgalmazta, hogy a gyermek zenei nevelését már az anyaméhben kell kezdeni, de még inkább a gyermek édesanyjának születésekor. A gyermek személyiségének fejlődése szempontjából nagyon fontos szerepe van a népi mondókáknak, gyermekjátékoknak, hiszen társadalmi beilleszkedésükben és lelki önmagukra-találásukban is óriási segítség.

- Ön együtt dolgozott Illés Lajossal. A Magyar Ének című művének főszereplője volt. Milyen emlékeket őriz róla?

- Nem olyan régen a honlapomon megemlékeztem a tusványosi Illés Lajos-émlékkoncert kapcsán róla: Amikor én még kislány voltam, tízévesen a ’68-as táncdalfesztivált hallgattam lelkesen, amikor még Lajos is „kisirác volt...” Olyan hangot ütött meg az Illés, hogy odaát a Felvidéken is megtelt a magyar lélek vele. Népdalénekesként is fűjtam a dalaikat, mert a zenéjük magyar volt és rólunk szólt. Ezért is volt óriási öröm és megtiszteltetés, amikor jóval később, személyesen is kapcsolatba kerültünk ’95 tájékán. Lajos ekképpen nyilatkozott erről: „Kati volt a Magyar Ének című művem egyik főszereplője. Megragadott gyönyörű hangja, megéreztem, több van benne, mint amit eddig megismerhettünk”. Majd következett a Betlehem csillaga, ahol Mária szerepét kaptam. Sose volt számomra nehéz műveinek eléneklése, hiszen elég volt természetes önmagam megszólaltatása. Lajos is ilyen volt: minden sallangmentesen működött nála, így könnyű volt vele együttműködni.

Külön két albumot is készített számomra: a népdalátiratokból álló Válaszúton-t és a gyermekeknek szóló versmegzenésítéses Álomföldön-t. Nagyon jó érzés volt vele együttalkotni, hiszen zsenialitása adott volt, a sebessége pedig, hihetetlen. Napok alatt születtek meg zeneszámai. Mókás és viccelődős Lajos volt a stúdió parancsnoka és külön-külön minden szereplő növendékemet megölelte, megörvendezettte. A gyermeklemezről mindenki fújja a Talabér slágert, a Válaszútonról a csodás népdalfeldolgozások mellett a „Miért hagytuk, hogy így legyen” című kakukktójást élveztem a legjobban. Féltve őrzött kincsként hosszú évekig dédelgettem a nemzetiszínű szalaggal átkötött sárga rózsacsokrárt és mind a mai napig elevenen él bennem a Magyar ének erdélyi turnéjának néhány napja, amikor Énlakán vendégeskedtem Lajoséknál, ahol igazi felszabadult énjét élvezhettük. Együtt szedtük le a szomszéd házról azt a csodás feliratos tetőcserepet, mely a mai napig kandallónk peremét díszíti. Később elhozta hozzánk látogatóba atyai jóbarátját, az énlakai lelkészt, Dancs Lajost. Milyen jó érzés, hogy a vendégkönyvünk is megörökítette emléküket: „....Ahol a Firtos lova hátán még szunnyad a Gondviselés...” Majd holland barátait kalauzolta hozzánk, akikkel együtt mulattuk az időt pilisszentlászlói otthonunk udvarán.

-Hogyan telt a 2011-es év Szvorák Katalin népdalénekes számára?

Hosszú lenne elmondanom, még a különleges pillanatokból is órányi mese születhetne. „Schlagwortosan” sok minden kiböngészhető a honlapomról és a pár hónapja létező „facebook”-omról. Ezek mind a kor kikényszerített vívmányai részemre. Én valójában még a szomszéd asszonyt is kézzel írott levélben hívnám meg teázni.

- Zenei pályáján Ön már szinte mindent elért. Vannak-e még dédelgetett álmai, amit még nem valósított meg?

Esetleg tervezi-e a huszonnyolcadik lemez megjelentetését?

Lemezt természetesen tervezek, bár számomra a lelki béke, a virágaim, az olvasásra váró könyveim, a barátaim, az erdő, a hegyek a fontosak. És alig várom, hogy nagymama lehessenek!

Klotz Mária

Szentiváni Tükör, 2011 november